

Kurs mod fremtiden

Fultons arbejde med unge på
kanten af uddannelse og job

Indhold

FORLØBET

Alle mand på dæk

Fulton har hjulpet mange unge godt videre mod uddannelse og job – og viser nye veje i indsatsen for de 45.000 unge i Danmark, der står uden begge dele, skriver Fulton Fondens formand, Bendt Bendtsen, i en leder. **Side 4**

Skibet er ladet med håb

Kom med ombord, og få skippers opskrift på at hjælpe unge i udsatte positioner på ret køl. Meningsfulde opgaver, fællesskab, struktur, forventninger og tid til hinanden er de vigtigste ingredienser. **Side 6**

DE UNGE

Fire unge på bedre kurs

Mød Elias, Asger, Mia og Jacob. Fire unikke livshistorier med det til fælles, at tiden på Fulton blev et vendepunkt. De påmønstrede med mismod eller misbrug i bagagen, men har fundet hver deres vej videre. **Side 6, 14, 20 og 26**

Esbjerg Matrosernes råd

Læs også de fire unges gode råd til alle, der gerne vil hjælpe andre i lignende situationer – på **side 32**

Kurs mod fremtiden Fultons arbejde med unge på kanten af uddannelse og job

● Udgivet af Fulton Fonden, januar 2026 ● **Redaktionsgruppe:** Jakob Jensen og Betina Kæseler, Fulton, Kathrine Geisler Madsen, Maj Faurholm og Jon Fiala Bjerre, Lauritzen Fonden ● **Tekst og redigering:** Ola Jørgensen og Marie Preisler, Klartekst ● **Grafisk design:** Karen Krarup ● **Foto:** Tomas Bertelsen (medmindre andet er anført) ● **Tryk:** KLS Pureprint

KOMMUNEN

Tæt samarbejde skaber de gode resultater

Fulton er ikke alene om indsatsen for de unge. Succesen bygger på tillid og stærk koordinering med Esbjerg Kommune – fra ungevejlederen over lederen på job-centeret til borgmesteren. Mød dem alle tre på **side 22**

”

Fulton har for længst vist sig som et værdifuldt og anderledes tilbud, der kan hjælpe nogle af de unge på ret kurs.

Jesper Frost Rasmussen, borgmester i Esbjerg

FORSKEREN

Livet ombord får udsatte unge på ret køl

Forskere har fulgt Fulton i fem år og er ikke i tvivl: Resultaterne er bemærkelsesværdige. Lektor Frans Ørsted Andersen giver sit bud på, hvad andre kan lære af Fultons erfaringer. **Side 16**

ERHVERVET

Et første skridt mod en maritim karriere

Fulton kan inspirere unge til at gøre søfart til en levevej og klæde dem godt på til en uddannelse. Det vurderer rekrutteringschefen hos rederiet Esvagt og lederen af en ny lokal uddannelse på området. **Side 28**

FONDEN

For os er Fulton en dobbelt gevinst

Lauritzen Fonden har støttet Fultons arbejde i ti år med tæt på 9 millioner kr. Fondens direktør, Kathrine Geisler Madsen, glæder sig over hver eneste af de unge, indsatsen har hjulpet, men også over alt det, Fonden har lært af samarbejdet. **Side 34**

”

Sådan et tilbud skal være drevet af mennesker med et stort hjerte, pædagogisk begavelse og en stærk faglighed på deres felt.

Kathrine Geisler Madsen, direktør i Lauritzen Fonden

Alle mand på dæk

Fulton af Marstal fragter ikke længere klipfisk fra New Foundland til Spanien, men skonnerten er stadig et aktiv for Danmark på to måder.

Dels er den med til at holde et stykke værdifuld maritim kulturarv levende. Tusindvis af skoleelever har været på havet med Fulton og på egen krop oplevet noget af det sømandskab, der har gjort Danmark til en stolt søfartsnation og søfarten til vores største eksporterhverv.

Dels er det lykkedes Fulton at hjælpe mange unge godt videre. Til en tilværelse med håb og tro på fremtiden. Til et liv med uddannelse og job – måske endda til søs.

I dag er cirka 45.000 unge mellem 15 og 24 år hverken i gang med en uddannelse eller i arbejde. Der er bred politisk enighed om, at andelen af unge, der står uden for fællesskabet, højst må udgøre 3,5 procent i 2030. Lige nu gælder det næsten dobbelt så mange, og det er ikke lykkedes at reducere andelen nævneværdigt de sidste ti år.

Det er et ulykkeligt spild af muligheder.

Først og fremmest for den enkelte unge, der ikke får brugt og udviklet sig selv og sine talenter. Vi ved også, at mangel på uddannelse på mange måder kan få negative konsekvenser for de unges fremtid.

Men at 45.000 unge ikke er på vej mod at kunne forsørge sig selv, er også et tab for resten af samfundet. Tænk, hvad de kunne udrette både i de private virksomheder og på de velfærdsområder, hvor vi mangler arbejdskraft.

Hvis der var én løsning på problemet, var den nok blevet gennemført. De 45.000 er en sammensat gruppe, der har brug for forskellige former for kærlige skub og hjælpende hænder.

Den gode nyhed er, at vi sagtens kunne give flere unge en ny chance for at finde fodfæste. Det ved vi, fordi netop dét er lykkedes de sidste mange år på skonnerten Fulton.

Både Esbjerg Kommunes egne opgørelser, uafhængig forskning og vores egne erfaringer viser det samme: Med de rigtige rammer og den rette indstilling lykkes det at få unge på ret køl, der ellers havde opgivet troen på sig selv. Flere genvinder selvværdet og glæden ved

Fulton og Fulton Fonden

Fulton af Marstal løb af stablen i 1915 og er et af ganske få skibe tilbage fra den tid, hvor de bidrog til international handel.

I dag sejler skonnerten årligt 15.000 sømil i de indre danske farvande med blandt andre lejrskoler ombord.

Fulton af Marstal ejes af Nationalmuseet, men drives og vedligeholdes af den selvejende institution Fulton Fonden, der også driver skibet Fulton Energi.

Drift og vedligehold af skibene finansieres hovedsagelig af driftsindtægter samt donationer fra private, virksomheder og fonde.

”

Vi kunne sagtens give flere unge en ny chance for at finde fodfæste. Det ved vi, fordi netop dét er lykkedes de sidste mange år på skonnerten Fulton.

Bendt Bendtsen

at lære og kunne noget. Flere består folkeskolens afgangsprøve og starter på en ungdomsuddannelse. Flere finder motivationen til at forfølge deres drømme om uddannelse og job.

Som en af de tidligere matroser Mia siger her i magasinet: ”Giv os mulighed for at vise, hvad vi kan frem for, hvad vi ikke kan. Vi vil alle sammen gerne, men behøver nogle rammer om det.”

De positive erfaringer vil vi med dette magasin gerne dele med en bredere kreds.

For det første vil vi gerne fortælle hele Esbjerg om, hvordan Fulton arbejder med at hjælpe nogle af kommunens unge godt videre i uddannelse og job. Det er godt, at endnu flere af Esbjergs forældre, lærere, arbejdspladser og foreninger kender til tilbuddet, når de møder unge, der kunne have glæde af det.

For det andet tror vi, at andre kommuner og lokalsamfund vil kunne hente inspiration til en lignende indsats, som sagtens kan være inden for andre erhverv og fagområder. For de fleste af de ingredienser, der har gjort Fulton til en succes, kan sagtens overføres til helt andre tilbud – ud fra de lokale behov og muligheder.

Som tidligere ”søfartsminister” glædes jeg over, at Fulton i Esbjerg er med til at styrke rekrutteringen til uddannelse og job inden for den maritime sektor, hvor der mangler faglært arbejdskraft. Men jeg er sikker på, at man ud fra de samme grundlæggende principper kan finde andre måder at hjælpe den samme gruppe unge på i Dragør, Aalborg, Helsingør eller Svendborg.

Med dette magasin inviterer vi jer med ombord for at give en fornemmelse af Fultons pædagogiske principper. Dem forstår man bedre, når man har mødt både skipper og fire af de unge, der har gjort tjeneste som Esbjerg Matroser og tænkt over, hvad det har betydet for dem.

Men man kan også blive klogere på indsatsens ingredienser og effekt ved at lytte til:

- den forsker, der har fulgt de unges forløb på tæt hold
- kommunens repræsentanter – fra de involverede medarbejdere og ledere til borgmesteren
- en af Esbjergs store maritime arbejdsgivere samt lederen af et nyt lokalt uddannelsesstilbud
- Lauritzen Fonden, der over de sidste ti år har støttet Fulton med tæt på 9 millioner kr.

Esbjerg Matros-ordningen er i dag et fuldt indarbejdet tilbud i Esbjerg Kommune. Men Fultons folk hviler ikke i banjens hængekøjer.

Dels er det kendte forløb på skonnerten netop udvidet med et andet skib, Fulton Energi; her bor de unge ikke på skibet, men de pædagogiske principper er de samme. Det øger både Fultons kapacitet og målgruppen, fordi ikke alle unge har mod på at stå til søs.

Dels vil Fulton i de kommende år blive endnu bedre til at dokumentere begge indsatsers resultater, så det bliver tydeligt, hvilken gevinst de er for kommunen og samfundet – og ikke mindst for de unge selv.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke alle, der på hver deres måde er med til at fylde Fultons sejl: den faste besætning, de unge matroser, kommunens ledelse og medarbejdere, skolerne, vejlederne, jobcenteret, lokale virksomheder og foreninger, samarbejdspartnere og økonomiske støtter.

Det er i sandhed en succes, der har krævet alle mand på dæk.

Bendt Bendtsen

Formand for Fulton Fonden

Fra "lortebarn" til skibsmontør

Flere skoler gav op på Elias Folke Guanio, og han følte sig både umulig og dum, selvom han er godt begavet. Syv måneder på Fulton gav ham tro på egne evner. Nu rejser han Europa rundt som skibsmontørlærling.

Elias Folke Guanio har svært ved at tie stille, hvis noget undrer ham eller forekommer uretfærdigt. Det skete tit i folkeskolen på Fanø, hvor han gang på gang kom på kant med sine lærere.

– Da de tilpas mange gange sagde, at jeg var flabet, begyndte jeg at tro på det og gav mig til at teste, hvor flabet jeg kunne være, siger Elias Folke Guanio.

Konflikterne tog til, og i 6. klasse bad hans forældre om et møde med skolen, som førte til, at Elias Folke Guanio blev bedt om at finde en anden skole.

– Skolen gav op på mig, og det samme skete på den næste skole, hvor de første uger ellers var de bedste uger i mit skoleliv. Så kom coronanedlukningen, og onlineundervisning var ikke lige for mig, da jeg var 13 år.

Det næsten halvandet år var han stort set ikke i skole. Cyklede mest rundt og stod på skateboard i skoletiden sammen med kammerater, der også var skoletrætte:

– Vi kedede os, og nogle begyndte at ryge cigaretter og drikke. Derfra var der ikke langt til at ryge hash og gøre ting, der involverede politiet. Jeg deltog ikke aktivt, men var med.

Mit bedste valg

Da ungevejlederen i Esbjerg Kommune foreslog Elias Folke Guanio et ophold på Fulton, var han ret skeptisk, husker han:

– Jeg troede, at det var de mærkelige unge, som kom på Fulton, og jeg var dødtræt af at blive behandlet som anderledes. Desuden havde jeg hørt, at en tidligere Fultonskipper for mange år siden havde stukket lussinger ud.

Elias Folke Guanios mor fik ham til at sige ja tak:

– Det gjorde stort indtryk på mig, at min mor sagde til mig, at der skulle ske noget, og at hun troede på, at Fulton måske kunne hjælpe mig. Hun fik ret: At tage på Fulton er den bedste beslutning, jeg nogensinde har truffet.

Elias Folke Guanio var matros på Fulton i hovedparten af 8. klasse med skiftevis to uger hjemme med skolegang og to uger på Fulton. Det betød, at han kunne passe sin skolegang godt nok til, at han året efter bestod folkeskolens afgangseksamen og kunne starte på en uddannelse.

– Jeg oplevede på Fulton, at jeg ikke er noget "lortebarn". Jeg var et ligeværdigt besætningsmedlem og blev behandlet seriøst af de

voksne ombord. Vi havde det sjovt sammen. Det gav mig tillid til, at jeg var noget værd. At mine evner rakte til at tage en uddannelse – og at jeg faktisk er ret god til et fag som matematik.

Del af fællesskabet

Fra dag 1 som matros på Fulton oplevede Elias Folke Guanio at blive del af et fællesskab med mandskab og de øvrige matroser. Helt uden at skulle gøre noget for at komme ind i varmen, forklarer han.

– På Fulton bliver man accepteret fra starten. Man er kun uden for fællesskabet, hvis man selv aktivt vælger det fra.

Ombord er der ikke et stift hierarki. Skipper tager også opvasken, husker han.

– Men der er faste rammer, og der bliver forventet noget, og det trives jeg godt med – også i dag som skibsmontørlærling.

Alle fortjener min chance

Efter Fulton tog Elias Folke Guanio 9. klasse og folkeskolens afgangseksamen på en efterskole og elskede hvert minut. Han har mange nye venner fra efterskoletiden og ser ikke længere kammeraterne fra tiden før Fulton. Mange af dem kæmper med stofmisbrug og er i hyppig kontakt med politiet, fortæller han:

– Mine gamle kammerater fik ikke samme chance som mig og har måske ikke samme opbakning hjemmefra. Jeg ønsker for alle skoletrætte unge, at de får hjælp til at bestå folkeskolens afgangseksamen. Uden den kan man ikke engang få job ved kassen i et supermarked.

Halvvejs mod drømmejobbet

Tiden på Fulton gav Elias Folke Guanio appetit på at uddanne sig til skibsmontør. Han havde rodet med knallerter, siden han var knægt, og var i praktik på en virksomhed på Esbjerg Havn, der sender skibsmontører ud at servicere motorer på skibe. Der fik han med hjælp fra Fulton en læreplads, og han er nu halvvejs gennem skibsmontøruddannelsen, der tager fire år.

– At være skibsmontør er et spændende arbejdsliv med mange rejser. Og der er én måde, en maskine virker – ellers virker den ikke. Det passer godt til mig, og det er en fordel som skibsmontør, at jeg er lidt en nørdd, der kan fokusere i timevis på at løse en teknisk udfordring.

Elias Folke Guanio

- 18 år.
- Var på Fulton i ni måneder (2021-22), mens han gik i 8. klasse.
- Er på tredje år af en fireårig uddannelse til skibsmontør.

”

På Fulton bliver man accepteret fra starten. Man er kun uden for fællesskabet, hvis man selv aktivt vælger det fra.

”

Fulton er ikke et behandlings-
tilbud, men et tilbud om at
blive behandlet ordentligt og
være del af et fællesskab, der er
både rart, sjovt, spændende og
udfordrende.

Jakob Jensen

Skibet er ladet med håb

Matrosordningen på Fulton er et tilbud, hvor unge i udsatte
positioner får opbygget selvværd gennem meningsfuldt samarbejde
med fagligt dygtige voksne med god tid. Skipper Jakob Jensen
forklarer, hvordan – og hvorfor det virker.

Klokken er lidt i 10 søndag morgen ombord på Fulton. Det er den eneste dag på ugen, hvor matroser og besætning må sove længere end til kl. 7.30. Skipper Jakob Jensen står i kabyssen og steger bacon og skærer rugbrød. Det er også den eneste ugedag, hvor havregrød ikke spiller hovedrollen ved morgenmaden.

– Så er der brunch, brøler skipper-Jakob på esbjergensisk.

Han manøvrerer sin store krop og et glas nescafe på plads ved et af bordene på banjen – det største rum ombord og Fultons hjerte. Det er et kombineret spise- og opholdsrum under dæk i tilknytning til kabyssen, og det er også her, der spændes hængekøjer op, når der er overnattende gæster, fx skoleklasser på lejrskoleophold. Det er der tit. Fulton gennemfører cirka 25 lejrskole- og ungdomstogter om året som en del af Fultons officielle mission. Og når der er skoleelever ombord, har Esbjerg Matroserne rollen som værter på lige fod med den faste besætning – ved siden af deres mange øvrige opgaver med at sejle og vedligeholde det store træskib.

Kærlige jokes

I dag er der ingen gæster. Ombord er de obligatoriske tre faste besætningsmedlemmer. Denne søndag er det foruden skipper selv Rikke og Daniel. Alle besætningsmedlemmer bor og arbejder typisk ombord fire uger i streg. Derefter har de fire uger fri.

Denne søndag er der kun to Esbjerg Matroser på skibet. De kommer begge trissende ned til morgenmaden med morgenhår. Deres køjerum – forpeaken – ligger under dæk forrest i skibet med køjer til fire af de op til otte matroser, som kan være i forløb på Fulton ad gangen.

De øvrige matroser er hjemme, og en ny matros påmønstrer senere på dagen til en prøveuge. Prøveuge er et uomgængeligt første skridt til et forløb på Fulton, og ugen starter efter en fast rutine: Den nye matros får en rundvisning og går med kvartersmesteren til forpeaken, får anvist og reder sin køje. Imens taler skipper med de unge matrosers forældre, som derefter tager afsted.

Ingen har faste pladser ved de lange borde og bænke på banjen, men skipper Jakob sidder ofte ved bordet tættest på kabyssen. Derfra har han et vågent blik for og lune kommenterer til det meste, der foregår. Begge matroser får et "godmorgen" og en kærlig joke.

– Jeg taler og joker meget, og tonen ombord kan måske være lidt brovtende indimellem. Men den er altid respektfuld.

Besætningen er nøje sammensat, så matroserne møder voksne, der har forskellige kompetencer og personligheder.

– Jeg bruger eksempelvis en del ironi og fortæller ofte matroserne åbenlyse løgnehistorier for at få dem til at tænke "gad vide, om det her er rigtigt?", for det vil de også møde ude på en arbejdsplads bagefter. Men der er også voksne ombord, som er mere stille og rolige, siger Jakob Jensen og slår en høj latter op.

Alle på lige fod

Jakob Jensen bliver indimellem kaldt "skipper", men det bryder han sig egentlig ikke om:

– Jeg vil helst bare kaldes Jakob, for selvom jeg og skibets anden skipper har det sidste ord, når skibet sejler, så deles alle ombord om opgaverne. Det er en vigtig del af Fultons ånd, og som skipper deltager jeg også i opvasken, laver mad og rengør toiletter, når det er min tur.

Alle matroser på Fulton skal deltage i alle måltider og i opvasken, som foregår oppe på dækket, når der mange mennesker ombord. Det er også en fast daglig pligt for matrosen at rede sin køje og at være med til at gøre rent.

Efter søndagsbrunchen og opvasken forsvinder de to matroser derfor sammen med Daniel og Rikke op på dækket, som bliver spulet grundigt. Imens fortæller Jakob Jensen om sin egen vej til Fulton: Han er Esbjergdreng, uddannet skibsmontør og fisker, kender næsten alt og alle i Esbjerg og især på byens havn, hvor Fulton tit er på besøg, når skonnerten ikke er på togt.

Jakob Jensen har været ansat på Fulton siden 1994. Han blev skipper syv år senere og har været chef for Fulton Fonden siden 2013.

I 2017 gik den 110 år gamle skonnert ind i en ny æra som en socialpædagogisk indsats for unge på kanten.

– Fulton har gennem tiden tjent mange formål og haft mange skippere. I dag er det et sted, hvor vi forsøger at give unge den tryghed, selvtillid og struktur, de har manglet, og som alle børn og unge burde opleve, siger Jakob Jensen og fortsætter:

– Fulton er ikke et behandlingstilbud, men et tilbud om at blive behandlet ordentligt og være del af et fællesskab, der er både rart, sjovt, spændende og udfordrende. På Fulton bruger vi betegnelsen 'matros', for den unge er ikke en 'elev'. Og vi gør ikke noget for matrosen, men sammen med matrosen.

”

Hos os får matroserne lov at opleve at høre til. At vi er lige. De udfører opgaver, som er vigtige for, at skibet kan sejle, og for at alle har det godt ombord.

Jakob Jensen

Et arbejdende fællesskab

"Gode dage er noget, vi giver hinanden" lyder ét af Fultons mottoer, og det lever hele tiden ombord i hverdagen, fortæller Jakob Jensen:

– Hos os får matroserne lov at opleve at høre til. At vi er lige. De udfører opgaver, som er vigtige for, at skibet kan sejle, og for at alle har det godt ombord. De er del af et arbejdende fællesskab, hvor de oplever, at der er brug for dem og for det, de bidrager med.

Matroserne behøver ikke at vide noget om sejlads, når de kommer, og ingen bliver nogensinde presset ud over deres grænser, og ingen straffes hverken verbalt eller korporligt, siger Jakob Jensen med alvor i stemmen:

– Straf forekom beklageligvis under en Fultonskipper for mange år tilbage. Den slags tager vi naturligvis kraftigt afstand fra.

Ombord på Fulton bliver dagens program og opgaver præsenteret hver morgen. Hver matros deltager efter evne og dagsform.

– Er der en opgave, en matros ikke magter, foreslår vi ofte matrosen at løse den sammen med andre fra besætningen. Men vi ser og behandler hver matros individuelt. Én skal måske have lov at sove lidt længere en morgen, hvis han eller hun har ligget søvnløs; mange af vores matroser har søvnproblemer, når de ankommer.

Det kan andre matroser se som urimelig forskelsbehandling, især i starten af deres forløb ombord.

– Men så forklarer vi, at "Katrine må sove længe, fordi hun har et andet behov end dig i dag. En anden dag kan det være dig". På den måde lærer matroserne at forstå og respektere, at alle har forskellige behov. De bliver mere rummelige med tiden, siger Jakob Jensen.

Rummelighed og struktur

Netop rummelighed italesættes som præmis allerede før opholdet.

– Vi fortæller, at alle matroser ombord er her af en grund. At alle har oplevet ensomhed, har haft det rigtig svært og stået i konflikter, som føles urimelige, og oplevet mobning. Men at her er en mobbefri zone, hvor vi tager hensyn og ikke lader egne frustrationer gå ud over hinanden. Og sker det alligevel, taler vi åbent sammen om det.

Det er en svær og meget vigtig opgave for besætningen at balancere individuelle hensyn til hver matros med den faste struktur og disciplin, der også er nødvendig ombord, forklarer Jakob Jensen:

– Det kendetegner mange af vores matroser, at de har savnet struktur, og de trives godt med, at mange ting ombord ligger i faste rammer: Spisetiderne ligger fast, vi laver mad fra grunden og undgår sukker. Sikker sejlads fordrer også mange faste procedurer, og dem er alle nødt til at være med på.

Fra skoletræthed til selvværd

Esbjerg Kommune, Fulton Fonden og Lauritzen Fonden indgik i 2017 den nuværende aftale om Fultonforløb, og frem til 2025 har cirka 70 unge været i et forløb som matros ombord.

Unge under 18 år er typisk ombord i en uge og hjemme i to-tre uger. Unge over 18 år har typisk lige mange uger ude og hjemme. Det er samme slags vekslen mellem udmønstring og hjemmetid, som søfolk også har. Varigheden af alle forløb aftales også individuelt; et forløb kan vare få eller mange måneder – afhængigt af den unges behov.

Fulton er et tilbud til unge i aldersgruppen fra 8. klasse til 25 år. Målet er at give dem succesoplevelser, så de gennem mestring genfinder troen på sig selv og får mod til at planlægge en fremtid med job eller uddannelse efter opholdet på Fulton.

Fulton er ikke et skoletilbud, men en måde at genvinde glæden ved og motivationen til at lære på. De matroser, der går i skole samtidig med opholdet på Fulton, kan få hjælp fra besætningen, hvis en skoleopgave skal løses, mens matrosen er ombord. Men disse matroser passer fortrinsvis deres skolegang i de uger, de ikke er ombord.

Næsten alle matroser, som går i 8. og 9. klasse, har inden de kom på Fulton haft et højt fravær eller decideret skolevægring. De har dermed været i høj risiko for ikke at gå op til folkeskolens afgangsprøve, men en del af dem ender alligevel med at klare den:

– Vores matroser oplever typisk omkring juletid i 9. klasse, at deres lærer begynder at

tro på, at de kan gå op i alle fag ved Folkeskolens afgangsprøve, og så begynder de også selv at tro på det og ender med at gå op til eksamen.

At dét pludselig bliver muligt for skoletrætte unge skyldes ifølge Jakob Jensen blandt andet, at den unge gradvist får opbygget et større selvværd.

Særlige samtaler

En matros er typisk ved ankomsten anspændt, usikker og har ikke ret meget tiltro til at kunne noget og passe ind. Dagen efter har de følelser måske sluppet grebet en times tid. Fredag har matrosen måske glemt det i tre timer, men så kommer de svære følelser tilbage med et brag, når de kommer hjem, forklarer Jakob Jensen:

– Næste gang matrosen så kommer ombord, er noget allerede ændret lidt. Og så kan vi stille og roligt begynde at snakke sammen om, at den smerte, vi alle sammen har, kan fylde det hele, hvis vi holder den op foran os som et lys hele tiden. Ombord taler han og resten af besætningen meget med matroserne om indre motivation, men det sker ikke som undervisning eller terapi.

– De her samtaler opstår typisk, mens vi står og arbejder sammen. Måske taler vi om

noget andet, og lige pludselig bringer matrosen så sin egen virkelighed ind i samtalen, siger Jakob Jensen.

Nogle af de lidt ældre matroser på Fulton gennemgår også en periode, hvor de føler, at de har spildt deres liv.

– De har måske røget hash, siden de var 13 år og som 17-årige været "helt blæst af sted" på MDMA og andre stoffer; enkelte har også været pushere og tæt på det kriminelle miljø. Esbjerg er en virkelig barsk by, og nogle har været udsat for de vildeste ting. Når de så står her, kan de føle, at de har spildt vigtige år. Så taler vi om, at de også har lært noget, og for nogle giver det en helt enorm motivation til at komme videre.

En ordning – to skibe

I 2025 fik Fulton en 'lillesøster' – Fulton Energi. Tanken bag var og er, at de gode erfaringer fra skonnerten kunne bruges til at hjælpe endnu flere unge i samme målgruppe. For på Fulton Energi kan unge blive Esbjerg Matros ud fra de samme principper som på skonnerten. Aktiviteterne foregår bare på en ombygget hjemmevernsskutter og med den vigtige forskel, at skibet ikke tager på togt, men har fast base i Esbjerg Havn. De unge bor hjemme under forløbet og kommer på Fulton Energi i dagtimerne. Hvis de stadig

”

Det forudsætter hverken hav eller skonnert at tilrettelægge et forløb med nogle af de samme kvaliteter som vores.

Jakob Jensen

går i skole, kan de være på Fulton Energi nogle af ugens dage og sideløbende passe deres skolegang – eventuelt som en del af en juniormesterlære.

Se også faktaboksen Esbjerg Matros – på to forskellige måder på side 13.

– Vi vil gerne have fat i de unge så tidligt som muligt. Helst i 8.-9. klasse og inden deres skolefravær bliver så stort, at de får svært ved at indhente det. Samtidig egner Fulton Energi sig til unge, der ikke er klar til at bo hjemmefra i ugevis som på Fulton, forklarer Jakob Jensen.

Der er tilknyttet følgeforskning til både Esbjerg Matrosordningen og til Fulton Energi, hvis erfaringer bliver evalueret efter tre år for at vurdere, om der kan dokumenteres samme positive effekt som for Esbjerg Matroserne ombord på skonnerten Fulton.

Jakob Jensen håber, at Fulton Energi vil være med til at skabe en endnu stærkere strøm af unge ud af ensomhed og arbejdsløshed og ind i job, der passer til dem.

– Jeg drømmer om at nå endnu flere 15-17-årige, der går ud af skolen uden at have en retning, og som ofte har supersvært ved at komme i gang med noget.

Jakob Jensen er ikke i tvivl om, at essensen i Fultontilgangen kan bruges i andre fysiske rammer end et skib – og dermed også af andre kommuner:

– Det forudsætter hverken hav eller skonnert at tilrettelægge et forløb med nogle af de samme kvaliteter som vores. Det kræver først og fremmest, at man skaber et arbejdende fællesskab og en kultur, hvor alle reelt har brug for hinanden.

Læring på nye måder

Medarbejderne på Fulton og Fulton Energi er fortrinsvis uddannede søfolk. Der er også en sejlmager, en skibstømmer og en friluftvejleder. Ingen er faguddannede socialpædagoger.

– Vores matroser får mulighed for at arbejde med deres hænder i mødet med voksne, der er dygtige til noget, som de også går op i. Det er nyt og inspirerende for mange matroser, der har siddet i årevis i en skoleklasse og kedet sig eller følt sig dumme, fordi den type undervisning ikke siger dem noget.

Jakob Jensen er selv stærkt ordblind. Han kan genkende ordene nok til at læse, men ikke stave, og det gav knubs til selvtilliden, da han gik i skole, husker han:

– Hver torsdag var der diktat, og hver fredag gik jeg i skole og fik at vide, at jeg var en knallert til at stave. Det ødelagde for mig det at gå i skole. Og skolen i dag tester stadig hele tiden de boglige færdigheder og taber derved de måske 15 procent af alle børn, der har brug for at få hænderne aktiveret for at lære.

Og på Fulton er hænderne aktiveret 80 procent af tiden, skønner Jakob Jensen

– Så finder den unge jo ud af, at "hold da op, jeg kan jo godt". Navigation bliver fx vigtigt for den unge at kunne og nemmere at lære, fordi der er et konkret formål med det: Du skal kunne navigere for at sejle skibet.

Ned i tempo

Matroserne og de to besætningsmedlemmer er færdige med rengøringen oppe på dækket. En matros beder om lov til at gå en tur alene og får et ja. På dage som denne uden sejlsads går besætning og matroser indimellem sammen i land. Lørdage er halv arbejdsdag og derefter tit en udflugt. Forrige lørdag var de i biografen, og i går var alle med på kunstmuseum og spiste bagefter frokost på en restaurant.

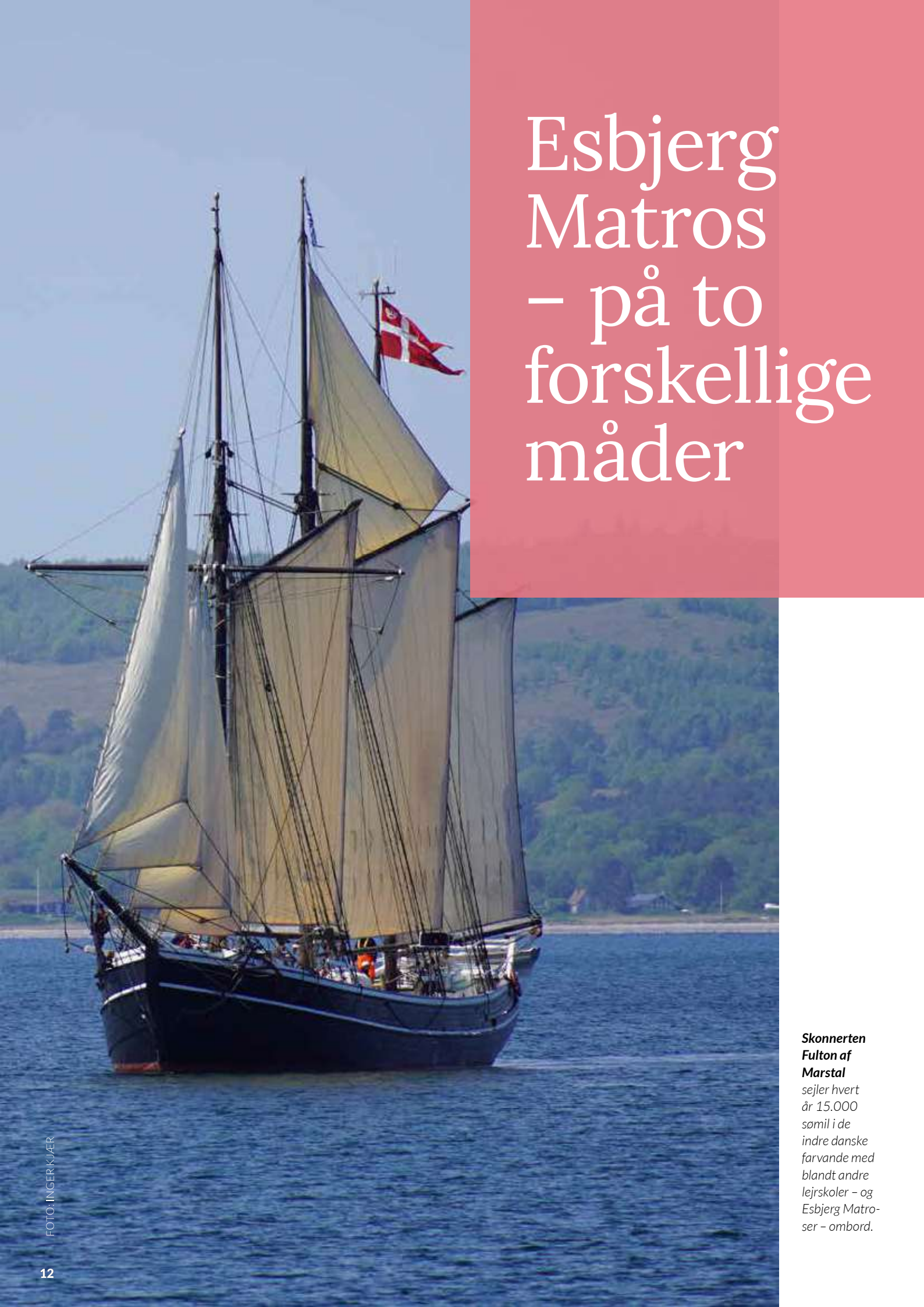
– Det er også en vigtig del af opholdet at komme lidt i land sammen, blive introduceret til kultur og spise ude – den slags som også kunne foregå i en familie.

Fulton prioriterer også tid til hvile og sund mad baseret på langsomme kulhydrater:

– Mange af vores unge kommer her i et ADHD-agtigt højt tempo. Telefonen sidder fast i hånden, og hjernen kører hele tiden. Så noget af det første, vi gør, er at få matrosen ned i tempo. Faste køjetider og en kost uden sukker. Få valg og kun mellem sunde alternativer; så er det også lettere at tage de sunde vaner med hjem, forklarer Jakob Jensen.

Banjen er skibets hjerte. Her indtages de fleste måltider, og der er tit snak og latter i luften – og nogle gange også hængekojer til overnattende gæster.

Esbjerg Matros – på to forskellige måder

**Skonnerten
Fulton af
Marstal**

sejler hvert
år 15.000
sømil i de
indre danske
farvande med
blandt andre
lejrskoler – og
Esbjerg Matro-
ser – ombord.

Unge fra Esbjerg Kommune, der har brug for en hjælpende hånd til at finde en god retning, kan blive Esbjerg Matros i en kortere eller længere periode.

Ordningen henvender sig til unge, fra de går i 8. klasse, til de er ca. 25 år.

Man kan blive Esbjerg Matros på to forskellige måder – og på to forskellige skibe – men med samme grundlæggende pædagogiske tilgang til arbejdet med de unge,

Fælles for begge tilbud er:

- At alle forløb er individuelle med udgangspunkt i den unges ståsted og behov.
- At én koordinerende uddannelsesvejleder hos UngEsbjerg formidler kontakten mellem Fulton og de unge, der er under 18 år.
- At én ungeadviseur hos Uddannelseshuset har den samme funktion for de unge, der er over 18 år.
- At der på forhånd indgås en aftale om forløbet, herunder hvad den unge forventes at få ud af det.
- At ordningen ikke er et behandlingstilbud.
- At aktivt misbrug er uforeneligt med optagelse som Esbjerg Matros.
- At Fulton samarbejder med en række lokale aktører om at hjælpe Esbjerg Matroserne godt videre i livet.
- At nuværende og tidligere matroser kan blive medlem af Matros-klubben, hvor der er fælles arrangementer cirka fire gange om året.

På skonnerten Fulton af Marstal:

- Er der otte pladser ombord til Esbjerg Matroser.
- Er man en del af arbejdsfællesskabet på skibet sammen med den faste besætning.
- Har man udmønstringer på en-to uger ad gangen.
- Sejler man blandt andet med lejrskoler rundt i hele landet.
- Overnatter matroserne ombord.

På kutteren Fulton Energi i Esbjerg Havn:

- Er der 12 pladser ombord til Esbjerg Matroser.
- Møder den unge ind et antal dage, der aftales og afstemmes i forhold til skolegang eller andre forløb.
- Arbejder de unge med praktiske opgaver ombord sammen med den faste besætning.
- Overnatter matroserne hjemme hos sig selv.

Læs mere om Esbjerg Matrosordningen og de to tilbud på fulton.dk/esbjerg-matroser

Fulton og Fulton Energi er støttet af lokale virksomheder, en række fonde samt støtteforeningen Fultons Venner.

Opstart og udvikling af det nye initiativ Fulton Energi er støttet af: Den A.P. Møllerske Støttefond, NORDEN//Orient's Fond, Lauritzen Fonden, Hempel Fonden, Esbjerg Fonden, Claus Sørensens Fond, Ob-bekjerFonden, Ole Kirk's Fond, Alice og Tage Sørensens Fond, Lida og Oskar Nielsens Fond samt Aage og Johanne Louis-Hansens Fond.

Fulton Energi er en ombygget hjemmevernsskutter, der har fast base i Esbjerg Havn. Her kan unge være Esbjerg Matros uden at stå til søs. Aktiviteterne foregår i dagtimerne ombord.

Kurs mod kaos blev til styr på livet

Misbrug og Aspergers syndrom spændte ben for både venskaber og uddannelse, indtil Asger Christensen som matros på Fulton fandt sin retning socialt og arbejdsmæssigt.

”

Jeg oplevede for første gang at indgå i jævnbyrdige og forpligtende fællesskaber uden at føle mig forkert.

Det var et vendepunkt for Asger Christensen, da han som Esbjerg Matros en dag besluttede at kvitte cigaretterne som et allersidste farvel til en lang årrække ind og ud af forskellige former for afhængighed:

– Jeg startede med cigaretter og alkohol som 13-årig, og da jeg var 17 år, havde jeg udviklet et seriøst hashmisbrug – og et kokain-misbrug fra jeg var 21 år. Jeg blev først helt fri af misbrug lige inden Fulton, hvor jeg så også lagde smøgerne på hylden.

Det føltes helt forkert at stå og ryge på dækket foran eleverne i de lejrskoleklasser, han som Esbjerg Matros var en rollemodel for, forklarer Asger Christensen:

– Jeg ville ikke motivere andre til at ryge. På Fulton lærte jeg også en masse om vigtigheden af sund kost, og jeg lærte at lave mad. Siden har jeg været ret optaget af at leve sundt.

Han har ikke røget en eneste cigaret siden da, træner karate flere gange om ugen og har taget uddannelse og adskillige kurser i forskellige former for kropsbehandling. I dag arbejder han som sportsmassør ved siden af sit fuldtidsjob.

– Jeg arbejder som styrmand på en sandsuger, hvor vi er tre uger ombord ad gangen og dernæst tre uger hjemme. Lidt som det var på Fulton. Den måde at leve og arbejde på passer mig godt. Når jeg er hjemme, arbejder jeg som fysiurgisk massør og sportsbehandler.

Misbrug og forkerte kammerater

Det var en rådgiver i Esbjerg Kommune, der foreslog Asger Christensen at blive matros på Fulton. Forinden havde han været i misbrugsbehandling et års tid og boede på et botilbud for misbrugere. Han var også startet på uddannelser til først tømrer og dernæst elektriker. Men han gik død i begge uddannelser på grund af misbruget, forklarer han.

– Jeg havde ikke retning på mit liv før Fulton. I dag kan jeg se, at stofferne var en måde at undgå at mærke, at jeg ikke havde det godt. Misbruget lagde låg på en følelse af at være udenfor socialt og forkert, som jeg har haft siden jeg var lille.

Han havde det også svært socialt i folkeskolen.

– Jeg har en autismediagnose og havde svært ved at lure spillereglerne i legen i skolen. Jeg fik den forkerte slags kammerater, der drak og havde misbrug, mens jeg skubbede de gode venner og familien væk.

Han havde ingen maritim erfaring, men syntes, at Fulton lød spændende og sagde ja, og det blev et vendepunkt i livet, oplever Asger Christensen:

– Jeg oplevede for første gang at indgå i jævnbyrdige og forpligtende fællesskaber uden at føle mig forkert.

Tør tage ordet

Han lærte på Fulton også at stille sig op og tale til en forsamling.

– Det skulle vi jo, når der kom skoleklasser ombord. Inden Fulton ville jeg ikke have fået et eneste ord frem.

Han lærte ombord på Fulton også, hvordan han kan dække sit behov for alenetid – uden at trække sig helt fra fællesskabet.

– Vi boede fire matroser under dæk i forpeaken, altså virkelig tæt, så indimellem gik jeg ture i naturen, når vi var på land. Det gav mig ro i hovedet, og det har jeg stadig glæde af. Jeg tager på mange vandreture, også i udlandet.

Via Fulton var Asger Christensen fem måneder på højskole – en lykkelig tid, hvor han fik mange venner, han stadig mødes med. Dernæst blev han matros på et krydstogtskib med 300 besætningsmedlemmer og op til 600 gæster. Og ombord på sandsugeren arbejder han tæt sammen med kaptajn og styrmand på broen, to kollegaer i maskinrummet, to på dækket og en i kabyssen.

– Så jeg er blevet ret social, siger han med et grin.

Vigtige lederevner

En anden vigtig ballast fra tiden på Fulton er sansen for samarbejde, vurderer Asger Christensen.

– Ombord på Fulton gjorde nogen rent, nogen satte sejl, nogen styrede skibet. Vi arbejdede i grupper, hvor det er vigtigt, at alle gør en indsats, og hvor alle kan finde et ekstra gear i sig selv, når der er brug for det. Det er en vigtig egenskab i mit job som styrmand.

At være styrmand indebærer også ledelsesopgaver ombord på et skib, og god ledelse kræver en veludviklet evne til at sætte sig i andres sted. Den evne har Asger Christensen fået udviklet på Fulton, oplever han:

– Efter Fulton kommer det meget mere naturligt for mig at sætte mig i andres sted – eksempelvis at anerkende, hvis en kollega finder det træls at skulle op klokken fire om morgenen. Før var jeg nok mere faktaorienteret – sikkert på grund af min diagnose.

I både sit private liv og i arbejdslivet har han stor glæde af de grundprincipper, han lærte på Fulton.

– Fulton har to mottoer: "Gode dage er noget, vi giver hinanden" og "Jo flere, der hjælper til, desto lettere går det". Begge dele er blevet en naturlig del af den måde, jeg nu er i verden på, siger Asger Christensen med et smil.

Asger Christensen

- 31 år.
- Esbjerg Matros som 23-årig i et halvt år (2017) og igen som 24-årig i otte måneder (2018).
- Uddannet skibsfører fra MARTEC i Skagen.
- Styrmand i rederiet Rohde Nielsen.

Forsker om Fulton: Livet ombord får udsatte unge på ret køl

Fultons resultater er bemærkelsesværdige, men ingredienserne er simple: stabilitet, fællesskab og medansvar for meningsfulde opgaver. Frans Ørsted Andersen har som forsker fulgt Fulton tæt og forklarer her, hvad der gør indsatsen til noget særligt – og hvad landkrabber kan lære af den.

Frans Ørsted Andersen

- Uddannet psykolog og ph.d.
- Lektor i pædagogisk psykologi på Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, DPU, ved Aarhus Universitet.
- Leder af den forskergruppe, der evaluerede de første fem års erfaringer på Fulton i perioden 2017-2021. Se også faktaboks om forskningsrapporten.

”

Hands-on-opgaver og sidemandsoplæring er virkelig vigtige veje til, at de her unge begynder at tro på sig selv og på, at de kan lære noget.

FOTO: FULTON

Frans Ørsted Andersen har som lektor i pædagogisk psykologi i mange år beskæftiget sig med unge i udsatte positioner. Han kender målgruppen godt, og Fulton er ikke det første forsøg på at hjælpe unge videre, han har været med til at følge og evaluere som forsker. Men det udmærker sig på flere måder, som andre indsatser kan lære af, vurderer han.

Hvad kendetegner pædagogikken på Fulton?

– For det første er det en praktisk måde at lære på. Mange af de unge har for længst givet op over for den boglige eller teoretiske læring i skolen. Men så opdager de, at det fungerer for dem fx at lave mad, male, reparere motor eller navigere – bare de står ved siden af én, der kan forklare det, inden de selv skal prøve. Hands-on-opgaver og side-mandsoplæring er virkelig vigtige veje til, at de her unge begynder at tro på sig selv og på, at de kan lære noget.

– For det andet handler det om god tid til at opbygge stabile relationer. Mange af de unge har levet et "banegårdsliv", hvor alle, de møder, enten lige er kommet eller er på vej væk: lærere, sagsbehandlere, skolepsykologer, socialrådgivere, ja måske også venner og forældre. Ombord er det de samme voksne hele tiden og døgnet rundt, og der er god tid til bare at snakke og lære hinanden ordentligt at kende.

Hvad kræver den pædagogik af de ansatte voksne ombord?

– Når vi taler med de unge, er der slet ingen tvivl om, at samværet og samtalerne med skipper og andre fra besætningen har haft en stor betydning. Og det er jo ikke, fordi skipper er psykolog eller har en fin eksamen som coach. Han er bare et menneske, der har livserfaring – og god tid. Og så er det tydeligt for de unge, at han både holder af livet ombord og af dem; at han grundlæggende vil dem det bedste.

– Og så er det vigtigt, at man som voksen har en betydelig ro og rummelighed. For selvfølgelig vil der være udsatte unge, der af og til får nogle udfald af forskellig art. Der skal man hverken lade sig provokere til konflikt eller pakke de unge ind i vat og bekræfte dem i,

hvor forfærdeligt de har det. At kunne det handler nok mere om den grounding, man har som menneske, end om hvilke kurser man har taget.

Hvad betyder det, at forløbet foregår til søs?

– Det giver for det første noget intensitet og nogle sanselige oplevelser. Kald det æstetiske læreprocesser, ocean therapy – eller bare udendørspædagogik. For når man er i sådan et særligt fysisk miljø, skaber det en anden åbenhed i ens sanser. Man kommer lidt på afstand af egne tanker og problemer; der er ikke så meget plads at lukke sig inde på og heller ikke ret meget skærmlev.

– Men det er mindst lige så vigtigt, at et skib er et sted, hvor der er rigtige opgaver, som skal løses. Hvor man er ægte afhængige af hinandens indsats. Hvis jeg ikke får lavet mad, får de andre ikke noget at spise. Hvis ikke jeg hjælper med at vedligeholde skibet, kan vi ikke sejle. Og hvis vi navigerer forkert, får vi måske mindre fritid, når vi kommer i havn.

Hvad er det, de unge tager med sig fra Fulton?

– Først og fremmest en tro på, at uddannelse og arbejde er noget for dem. Jeg mødte fx en ung Esbjerg Matros ombord, som ikke troede på, at der fandtes en vej videre for ham – bortset fra vejen ned til bistandskontoret. Og når jeg så ringer til ham mange år senere, har han fået uddannelse og er i fast job som styrmand.

– Det gælder over en bred kam, at de unge får en fornyet tro på sig selv. På at de kan noget – at livet ikke behøver at være så trist eller fastlåst. Inden for psykologien kalder vi det for self efficacy: At man tror på, at man er noget og kan lære noget. At man selv kan træffe beslutninger og dermed få indflydelse på sit eget liv.

Hvad kan andre lære af de gode resultater fra Fulton?

– Det er selvfølgelig ikke alle, der har en skønnert til rådighed – eller en skipper med et særligt talent for relationer. Men mange af ingredienserne i Fultons succes vil man sagtens kunne overføre til indsatser for samme målgruppe i andre kontekster.

– For det første, at man laver noget konkret og meningsfuldt – gerne ude i naturen. Det nytter ikke noget, at det kun er snak i en rundkreds. For det andet, at man bedst lærer ved at se andre, der kan, frem for at sidde med en skærm eller en bog. For det tredje, at man giver de unge et passende ansvar og giver dem mulighed for at være en aktiv del af et forpligtende fællesskab. Men måske er det allervigtigste at sikre, at der er en større kontinuitet i de voksne, de unge møder.

Hvad kan en kommune konkret gøre?

– I forhold til fx et socialt bosted er et forløb som Fulton markant billigere. Derfor kunne man jo som kommune beslutte, at man brugte noget af den "besparelse" på at sikre en grundig opfølgning med vejledning og coaching af de unge, så de ikke mister den medvind, forløbet giver dem. Vores forskning viser, at det har de faktisk været gode til i Esbjerg Kommune.

– Men det allervigtigste råd er nok: Lad nu være med hele tiden at udskifte de sagsbehandlere, psykologer, erhvervskonsulenter, lærerkræfter osv., som de udsatte unge møder. Det kan godt kræve, at man lægger nogle grænser ned og ser lidt mindre firkantet på krav om uddannelser og opdelinger i fag og funktioner. Man må da kunne organisere det sådan, at det er én bestemt person, som den unge kan støtte sig til igennem et samlet forløb.

Havde du på forhånd nogen skepsis, da du gik ombord på Fulton?

– Jeg er gammel nok til at kunne huske den tidligere skipper (Mogens Frohn Nielsen, der var skipper på Fulton i 70'erne og 80'erne, red.). Han var en kontroversiel figur, så jeg var nok lidt betænkelig ved, at indsatsen igen var bygget op om en skipper og hans karisma. Men det stod hurtigt klart, at den nye skipper var en helt anderledes og rolig type.

– Generelt var og er jeg også på vagt over for de lidt for smarte konsulenter, der finder et eller andet pædagogisk koncept, som de turnerer med, indtil det går af mode. Men vi kunne ret hurtigt se, at Fulton på en helt anden måde er forankret i nogle solide pædagogiske og menneskelige værdier.

”

Et skib er et sted, hvor der er rigtige opgaver, som skal løses. Hvor man er ægte afhængige af hinandens indsats.

Frans Ørsted Andersen

Fem års forskning i Fulton

"... især de længerevarende forløb på Fulton, som de unge har deltaget i, ser ud til at have haft en væsentlig og positiv betydning for de unges selvfølelse og efterfølgende oplevelse af forbedrede relationer og en bedre livskvalitet."

"... opholdet på Fulton har på helt betydningsfulde og grundlæggende måder støttet de udsatte unge i deres aktuelle – og ofte meget komplicerede og udfordrende – livssituation og ført dem mere sikkert videre."

Sådan konkluderer en forskergruppe fra Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), der i perioden 2017-2021 fulgte Fultons arbejde med unge. Dels ved observationer, test og interview ombord, dels ved opfølgende interview med de unge senere i deres forløb. Forskerne har også interviewet Fultons medarbejdere og den kommunale koordinator af indsatsen.

Følgeforskningen peger på, at Fulton blandt andet har bidraget med:

- Fast struktur og faste rammer i hverdagen
- Gode relationer til skipperne og den øvrige besætning
- Oplevelse af mestring af maritime og andre færdigheder
- Oplevelse af at blive anerkendt, behandlet ligeværdigt og få tildelt ansvar
- Oplevelse af at få sund mad
- Naturoplevelser: Opholdet på havet giver de fleste unge "ro"
- En oplevelse hos mange af de unge af "at komme på ret køl".

Forskerne finder også, at samarbejdet mellem Fulton og Esbjerg Kommune har været meget afgørende for vellykkede forløb og for, at de unge kommer godt videre efter tiden på skonnerten.

Kilde: Karen Bjerg Petersen og Frans Ørsted Andersen: Fulton-projektet. Forskningsrapport. DPU, Aarhus Universitet, 2021.

”

Det gælder over en bred kam, at de unge får en fornyet tro på sig selv. På at de kan noget – at livet ikke behøver at være så trist eller fastlåst.

Frans Ørsted Andersen

Nu skal det nok gå

For Mia Jessen blev Fulton et hjem, hvor hun lærte selv at skabe trygge rammer om sig og begyndte at tro på egne drømme.

Mia Jessen går på maritim HF i Frederikshavn, har to studiejob og er ved at tage kørekort. At hun skulle give sig i kast med alt det og samtidig have det godt med sig selv havde hun absolut ingen tro på, før hun blev matros på Fulton, fortæller hun:

– Jeg var ind og ud af psykiatrien i en længere periode, og jeg startede på Fulton, da jeg oplevede at være allerlængst nede.

Pres for uddannelse

Inden da følte hun, at hun skulle direkte videre fra 9. klasse i gymnasiet.

– Som mange andre unge ville jeg hurtigst muligt gennem gymnasiet med højt snit, videre på universitetet og ud og have et voksenjob. Men det var et kæmpe pres, og jeg havde det mentalt ekstremt dårligt. Jeg kunne knap nok tage vare på mig selv til sidst.

På opfordring fra sin far kontaktede hun en ungevejleder i Esbjerg Kommune. Vejlederen foreslog en prøveuge ombord på Fulton, og derefter takkede Mia Jessen ja til at blive Esbjerg Matros og tilbragte godt et år på Fulton fra slutningen af 9. klasse, og mens hun gik i 10. klasse.

I tiden på Fulton oplevede hun, at det blev lettere at føle sig tilpas, også når noget er rigtig svært, forklarer hun.

– Fulton blev for mig starten på en bedre og tryggere måde at være i verden på.

Livsvigtige redskaber

Hun lærte, at hun selv kan skabe gode rammer for sig selv.

– De rutiner og den struktur om min hverdag, som jeg skal have for at have det godt, kan jeg skabe selv. Jeg behøver ikke at lede efter dem andre steder.

En af de erfaringer, som hun har med fra Fulton, er at fokusere på én opgave ad gangen.

– Ombord på skibet arbejder vi med en række små, konkrete opgaver. Én ad gangen. Der er ikke plads til at tænke en masse over fremtiden. Det er godt for mig, og det bruger jeg meget i mit liv nu.

Samtidig fik hun på Fulton en vigtig oplevelse af at kunne finde ud af mange ting, forklarer hun:

– Mange af os Esbjerg Matroser kommer fra en hård baggrund og mangler selvtillid, og så oplever vi, at vi kan flytte et 110 år gammelt skib og sejle rundt med skoleklasser. Og man lærer vitterlig noget hele tiden. Alt fra at sætte sejl til at vaske op bedst muligt.

Samtidig blev hun ansporet til at magte mere, end hun troede, at hun kunne:

– Det er kulturen på Fulton, at man godt må tage et pusterum, hvis der er en opgave, man ikke kan løse lige nu. Men man får mulighed for at mærke efter og hjælp til at løse opgaven sammen med andre og i sit eget tempo. Det betød, at jeg pressede mig selv mere – på en god måde.

Ingen spiller smarte

Mia Jessen mødte ombord mange forskellige mennesker, hun ellers aldrig ville have mødt og talt med. En af dem er blevet hendes bedste ven.

– Der er ingen, som spiller smarte på Fulton, og jeg kunne smide facaden, når jeg var ombord.

Hun havde med egne ord "de vildeste søvnproblemer" før Fulton og prøvede mange slags sovemedicin, men det løste sig helt ombord.

– Den første nat ombord sov jeg altid forfærdeligt. Det er normalt. Men fra nat to havde jeg perfekt søvnrytme uden sovemedicin: Jeg sov godt og havde masser af energi. Det hjalp på min søvn at indgå i de

daglige rutiner og at have rigtig meget at lave ombord.

– At være så meget ude i frisk luft og at spise hjemmelavet og nærende mad gør både meget godt for kroppens energi og for psyken. Man får mere mentalt overskud til at klare dagligdagen. Derfor prøver jeg virkelig at lave sund mad nu frem for fastfood.

Svær hverdag efter Fulton

Mia Jessen oplevede, at tiden efter Fulton var svær. Hun valgte at starte på en maritim HF i Frederikshavn og skulle nu stå helt på egne ben.

– Alt var svært det første og andet år efter Fulton, hvor jeg gik på HF. Jeg havde det svært med andre og mig selv og med at lave egne rutiner og holde fast i dem. Det hele var overvældende.

Men hun har fået det bedre. For nylig var hun tilbage på Fulton til et arrangement i Esbjerg Matrosklubben – et tilbud til både nuværende og tidligere Esbjerg Matroser om at deltage i aktiviteter cirka fire gange om året:

– Der kunne jeg mærke, hvor meget jeg alligevel har rykket mig siden da, og at selvom det er hårdt, så kommer jeg fremad.

En time ad gangen

Når hun sidder og taler med de andre i sin HF-klasse eller er til eksamen, er det stadig hårdt, og hun glæder sig vildt til at blive færdig.

– Men nu tager jeg det hele time for time, sådan som jeg lærte på Fulton.

Mia Jessen har ikke længere en plan for fremtiden, og det ser hun som en god udvikling:

– Jeg skal nok klare HF; det går jo faktisk godt. Men nu har jeg fået ro i, at selv hvis

”

Mange af os Esbjerg Matroser kommer fra en hård baggrund og mangler selvtillid, og så oplever vi, at vi kan flytte et 110 år gammelt skib og sejle rundt med lejrskoleklasser.

det skulle gå galt, går det alligevel. Jeg har ikke længere det pres indeni for at præstere. Jeg tager en dag ad gangen og vil i fremtiden fokusere på, hvad jeg godt kan lide.

Hun overvejer at læse til socialpædagog, men lader det stå åbent, hvad der skal ske jobmæssigt, siger hun og smiler:

– Jeg giver mig selv lov til ikke at have så travlt med at finde ud af det. Jeg troede, den var helt gal med mig, men faktisk tror jeg ikke, at nogen børn og unge har godt af tidligt at mærke et stort pres for noget i fremtiden.

Nærmest magisk

Mia Jessen elsker sin familie, men før Fultontiden havde hun det rigtig svært med familien og oplevede ikke tryghed og stabilitet derhjemme. Hun kunne ikke se dem i øjnene. Det kan hun godt nu:

– Det er stadig ikke megagodt med familien, men det er nemmere og tættere. Vi talte ikke sammen før og kom let op at skændes. Nu kan jeg nyde at bruge tid med dem og sætte pris på dem. Vi har det rigtig godt nu. Det er nærmest magisk.

Mia Jessen

- 19 år
- Var på Fulton i 14 måneder (2022-23) fra slutningen af 9. klasse.
- Går på 3. år af en maritim HF.

Esbjerg Kommune:

Tæt samarbejde skaber de gode resultater

Grundig forventningsafstemning og opfølgning er vigtige forklaringer på, at de rette unge bliver Esbjerg Matroser og kommer godt videre bagefter. Det er et unikt tilbud til en særlig målgruppe, vurderer to af kommunens ansvarlige for samarbejdet med Fulton.

– **De unge, der kommer på Fulton**, har typisk rigtig svært ved at opnå følelsen af at være med – at være en succes. Men den oplevelse får de ret hurtigt på Fulton. Og selv små mestringer kan virkelig styrke disse unges selvværd og selvtillid. Vi kan simpelthen se, at det virker.

Sådan forklarer Lars Baungaard Sand sin begejstring for det, et forløb på Fulton kan tilbyde de unge, han har kontakt med til hverdag, hvor han er uddannelses- og erhvervsvejleder og Fultonkoordinator i UngEsbjerg. Se boks.

Dermed er han én af de to personer, der kender hver eneste af de unge under 18 år, der kommer ombord på Fulton under ordningen Esbjerg Matros.

Den anden er Fultons skipper, Jakob Jensen. For de unge påmønstres ikke Fulton uden at have haft ham på hjemmebesøg. Her får skipperen en god fornemmelse af, hvad den unge kæmper med og kan forklare, hvad det kræver og giver at stævne ud som Esbjerg Matros.

En grundig proces

Hjemmebesøget er blot ét led i den samarbejdskæde mellem Fulton og Esbjerg Kommune, der er med til at gøre ordningen Esbjerg Matros til en succes set med kommunale briller,

– Typisk er en ung blevet spottet på sin egen skole. Ofte har de lavt selvværd og sociale, personlige eller emotionelle vanskeligheder. Nogle har diagnoser, og mange har højt fravær. De har generelt svært ved at passe ind i de kasser og rammer, skolen tilbyder, siger Lars Baungaard Sand.

Han bliver så kontaktet af uddannelsesvejlederen for den pågældende skole og får et første billede af den unges situation og behov. Hvis der er et muligt match, orienterer Lars Baungaard Sand folkene hos Fulton om den unges profil og taler med dem om mulighederne. Og det er typisk herefter, at skipper kommer på besøg hjemme hos den måske kommende matros.

– Falder dét godt ud, sætter vi den formelle del af processen i gang: Vi udformer et ret udførligt individuelt aftaledokument om, hvad der er forløbets formål, hvad den unge gerne skal opnå undervejs, og hvordan samspillet med skolen skal være, forklarer Fultonkoordinatoren.

For lige som når en ung er i forskellige former for praktik, så er det stadig skolen, der har det samlede ansvar for den unges læring:

– De unge skal gerne kunne føre det, de laver ude på skibet, med over i skolerammen. Det nytter jo ikke noget, at de unge fungerer perfekt på Fulton, men så ikke møder op, når de er i land og skal gå i skole. Forløbet er en helhed, der skal hænge sammen.

Forberedelse og opfølgning

Og selv når parterne har gjort deres bedste for at afstemme forventninger til et liv som Esbjerg Matros, er der et sidste tjek, inden den unge for alvor stævner ud med skonnerten: Alle unge kommer ud på

en uges prøvesejlads for på egen krop at fornemme, om hverdagen ombord er noget for dem.

– Den grundige forberedelse betyder, at det er meget få unge, der springer fra forløbet undervejs. Her for nylig var der én, som ellers var meget glad for matroslivet, men som hurtigt blev klar over, hvad han gerne ville videre med, og det er jo positivt, siger Lars Baungaard Sand.

Undervejs i de unges forløb mødes han hver 14. dag online med Fulton og får en status på hver enkelt af de unge matroser, som han deler med deres tilknyttede uddannelsesvejleder. Er der så problemer, som kan hænge sammen med skolen, kan de gå videre, snakke med de unges lærere og aftale, hvordan begge parter kan håndtere det.

Helhed og sammenhæng

– Det er vigtigt, at vi har en fælles tilgang til de unges forløb. Selvom der er forskellige rammer og muligheder ombord og i skolen, så er det afgørende, at begge parter har en god føling med, hvad der foregår, når den unge er ”det andet sted”, siger Lars Baungaard Sand.

For ham er ”helhedsorienteret” det vigtigste begreb, når man arbejder med denne gruppe af unge, som ofte har sammensatte udfordringer:

– Det handler ikke bare om, hvad der foregår i skolen og på Fulton. Vi er også nødt til at have et bredere syn hele vejen rundt på den unges familie, hverdag og omgivelser. Det handler om hele tiden at være opmærksom på, hvordan de unge kommer godt videre. Så det, de har lært i én sammenhæng, også kan blive brugt til at tage det næste skridt.

For at skabe helhed og sammenhæng har Esbjerg Kommune i modsætning til en del andre kommuner valgt, at de unge beholder deres uddannelsesvejleder, også når de forlader grundskolen eller fylder 18 år. Det betyder ifølge Lars Baungaard Sand, at vejlederne kender de unges baggrund bedre, fx hvad de har fået ud af et Fulton-forløb, og derfor lettere kan hjælpe dem med at holde kursen.

”

Det handler ikke bare om, hvad der foregår i skolen og på Fulton. Vi er også nødt til at have et bredere syn hele vejen rundt på den unges familie, hverdag og omgivelser.

Lars Baungaard Sand

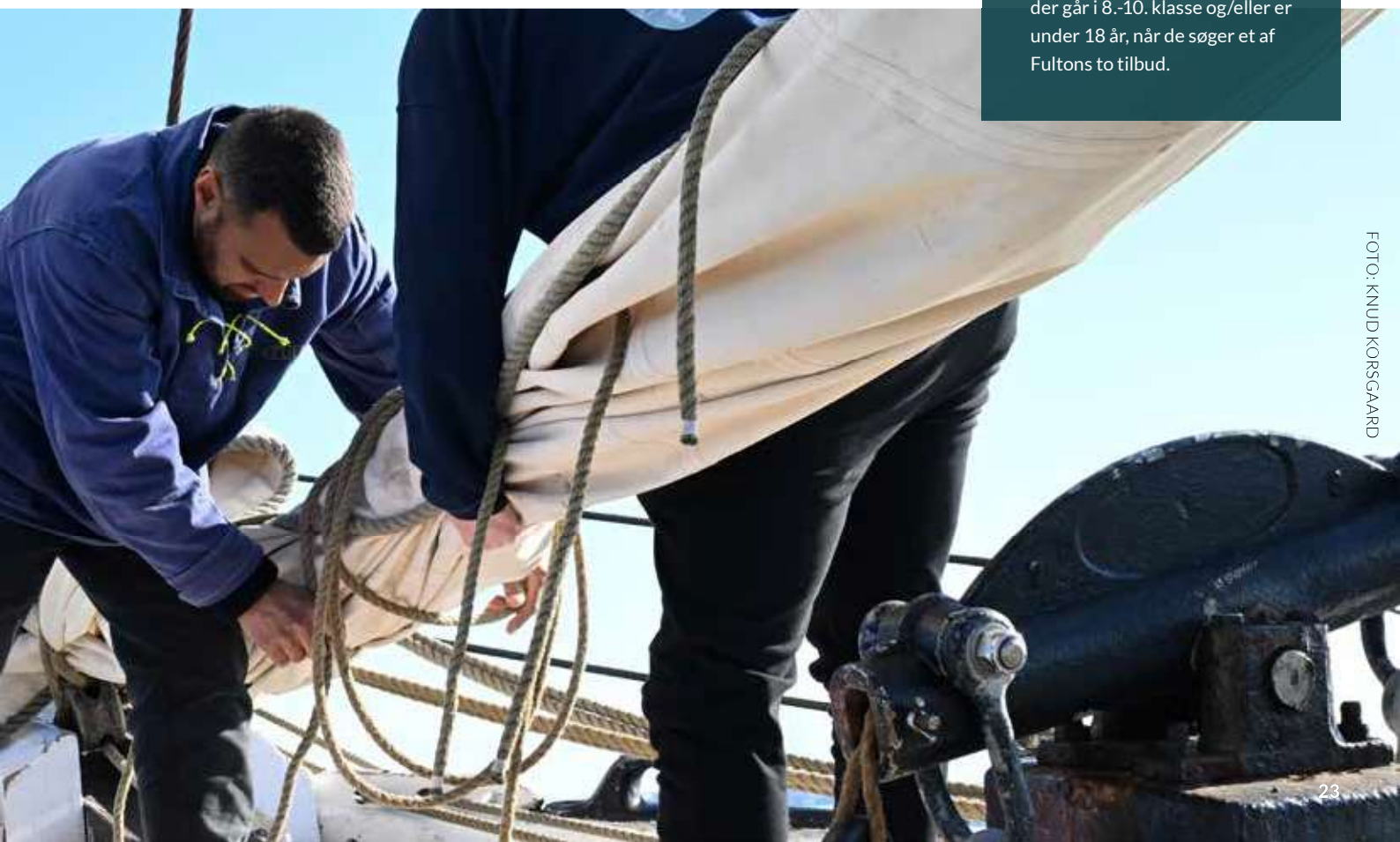

Lars Baungaard Sand

Uddannelses- og erhvervsvejleder i UngEsbjerg, der er en fusion af SSP, Forebyggelse og vejledning og Esbjerg Ungdomsskole.

Fungerer som Fultonkoordinator, det vil sige bindeled mellem Fulton og de øvrige uddannelsesvejledere for alle kommunens folkeskoler.

Dermed har Fulton én fast kontaktperson for alle de unge, der går i 8.-10. klasse og/eller er under 18 år, når de søger et af Fultons to tilbud.

Unge uden fodfæste

Vejen til Fulton ser lidt anderledes ud for de unge, der er over 18 år og har forladt folkeskolen – eksempelvis er hjemmebesøget erstattet af en gåtur med skipper. Men principperne om grundig forberedelse og tæt opfølgning er de samme, fortæller daglig leder af Uddannelseshuset, Lene Sandberg Damgaard. Hun er leder af Uddannelseshuset, der er Jobcenter Esbjergs indsats for unge op til 30 år, der har brug for uddannelseshjælp eller vejledning. Det gælder cirka 700 af kommunens unge i den aldersgruppe.

Hun forklarer, at et "varmt" arbejdsmarked de sidste år har absorberet næsten alle de unge, der relativt let kan klare sig selv:

– De kommer ikke i vores hus mere. Men det gør unge, der er i mistrivsel, som ikke har fundet fodfæste i uddannelse eller på arbejdsmarkedet, og som kan have alle mulige forskellige ting med i rygsækken. Og til den gruppe er vi meget glade for at have en ordning som Esbjerg Matroser med på vores palet af tilbud, siger Lene Sandberg Damgaard.

Et virkelig flot resultat

Ifølge hende har Uddannelseshuset kun gode erfaringer med at samarbejde med Fulton om de unge. Så godt som alle, der har været matroser, har fået noget med sig, de kan bygge videre på:

– Vi er sat i verden for at hjælpe de unge tættere på uddannelse og job. Og det er altid glædeligt, når en ung går direkte i gang på fx søfartsskole eller kommer i arbejde. Men det betyder også noget, at de "blot" kommer derfra med noget selvværd og er blevet motiveret til at komme ud og møde verden med et nyt syn på egne muligheder.

Uddannelseshuset råder i dag over fire pladser ombord, og siden 2017 har i alt 31 unge over 18 år fået og grebet muligheden. Af dem

”

De unge kommer typisk til os med mistrivsel og nederlag i bagagen. Og når de kommer i land, oplever vi dem med rank ryg og oprejst pande. Der er ingen tvivl om, at forløb på Fulton er ekstremt givende.

Lene Sandberg Damgaard

Lene Sandberg Damgaard

Daglig leder af Uddannelseshuset, der er Jobcenter Esbjergs indsats for unge op til 30 år, der har brug for uddannelseshjælp eller vejledning. Det gælder godt 700 af kommunens unge i den aldersgruppe.

Har i alt 30 års erfaring fra arbejdet med unge i udsatte positioner.

I Uddannelseshuset har én medarbejder det koordinerende ansvar for al kontakt med Fulton.

FOTO: FULTON

er 16 i dag i arbejde eller uddannelse. Og blandt resten har over halvdelen efter tiden som Esbjerg Matroser været i uddannelse eller job, men er aktuelt på en offentlig ydelse. Det betragter Lene Sandberg Damgaard samlet set som "et virkelig flot resultat på et niveau, som man sjældent ser med denne målgruppe".

– De unge kommer typisk til os med mistrivsel og nederlag i bagagen. Og når de kommer i land, oplever vi dem med rank ryg og oprejst pande. Der er ingen tvivl om, at forløb på Fulton er ekstremt givende. Vi har mange andre gode tilbud, men Fulton kan noget særligt med nogle bestemte unge, der er et særligt sted i livet. Jeg tror faktisk ikke, man kan opnå noget lignende ret mange andre steder.

Hun peger blandt andet på de særlige rammer ombord på skonnerten, hvor de unge indgår ligeværdigt i et arbejdsfællesskab:

– Vi kan se – også fra flere af vores egne tilbud – at de unge søger mod relationer og fællesskaber. Og på Fulton får de så ovenikøbet klare strukturer, konkrete opgaver og nogle voksne med god tid, der kan rumme dem.

Vi kan ikke lykkes alene

For Uddannelseshuset er det et vigtigt princip ikke at slippe den enkelte unge efter et forløb på fx Fulton:

– Vi må ikke overlade dem til ingenting. Vi sørger fx for, at der er et efterværn, når vi sender en ung videre til en virksomhed. Og der er en fastholdelsesmentor, så den unge, der fx er startet på teknisk skole, altid har en livline, når tingene kan være svære, fortæller Lene Sandberg Damgaard.

Ifølge hende handler det også om at få de unge til at blive en del af lokalsamfundets fællesskaber, og den opgave kan kommunen ikke løse alene:

– For de unge er der også en tid efter os, og vi prøver at hjælpe dem godt ud i samfundet efterfølgende. Det kræver, at vi får bygget broer mellem det offentlige og civilsamfundet, forstået som både virksomheder og foreningslivet. Vi er meget afhængige af dem, hvis vi skal lykkes med at give de unge et varigt fodfæste, siger hun.

Fulton til flere

Både hun og uddannelsesvejleder Lars Baungaard Sand har store forventninger til det nye tilbud Fulton Energi. Det bygger på de samme grundprincipper som forløbene på skonnerten Fulton, men kræver ikke, at de unge står til søs. Aktiviteterne foregår primært i dagtimerne på et skib, der ligger til kaj i Esbjerg Havn. Læs mere om Fulton Energi på side 13.

– Det er godt, at vi har fået et alternativ for de unge, som måske ikke lige nu har modet til at sejle ud med skonnerten, men som alligevel får en fornemmelse af det maritime og måske får lyst til at tage ud senere. Jeg tror, der vil være nogle gode synergieffekter i det, siger Lene Sandberg Damgaard.

Lars Baungaard Sand har allerede henvist flere skoleelever til et forløb på Fulton Energi, der også er godkendt som praktiksted i den nye ordning med juniormesterlære i folkeskolen. Også han ser det som en mulighed for at tilbyde nogle af Fultons kvaliteter til en bredere målgruppe – nogle gange måske også i lidt kortere forløb:

– Med Fulton Energi kan man ramme en gruppe unge, der ikke på forhånd er så optaget af det maritime. For nogle vil det være mere overkommeligt, fx fordi de stadig kan sove hjemme hver nat og pleje deres relationer i hverdagen. Med Fulton Energi kan endnu flere få glæde af Fultons kultur og metoder og få et godt springbræt til at komme videre i uddannelse eller job, slutter Lars Baungaard Sand.

Borgmester: Fulton kan noget unikt

Fulton har en særlig evne til at hjælpe unge, der ikke går den lige vej. Principperne om forventninger, fællesskab og anerkendelse kan sagtens overføres til andre tilbud, siger Esbjergs borgmester, Jesper Frost Rasmussen (V).

Hvad får Esbjerg Kommune ud af at have et tilbud som Fulton til rådighed?

– Heldigvis går langt de fleste unge helt uproblematisk gennem skole og uddannelse og lander på rette hylde. Men der er jo også nogle, der på grund af faglige, sociale eller personlige udfordringer ikke går en lige vej. Fulton har for længst vist sig som et værdifuldt og anderledes tilbud, der kan hjælpe nogle af disse unge på ret kurs. Mange af dem får afklaret, hvad der egentlig er meningen med deres liv, og får øjnene op for, at der er nogle muligheder, de godt kan gribe.

Hvad ser du som "hemmeligheden" bag Fultons succes med disse unge?

– At der er nogle forventninger til dem. De er ikke bare med som passagerer på et skib, men skal faktisk bidrage til, at det fungerer. De er nødt til at arbejde sammen, alle har en vigtig rolle, og de unge bliver set og anerkendt for den, de er. Og så skal man heller ikke undervurdere værdien af, at der er dygtige, ansvarlige voksne, som er gode til at favne de unge og få dem til at føle sig vigtige og velkomne. De principper behøver man ikke være en havneby eller have en skonnert for at lade sig inspirere af.

Hvordan vurderer I, om indsatsen kan betale sig?

– Rent menneskeligt er det altid indsatsen værd at hjælpe blot én ung godt videre. Men realiteterne er jo, at vi er nødt til at prioritere de kommunale midler og bruge dem, hvor de giver bedst effekt. Det har vi en sikker fornemmelse af efter mange års erfaringer med Fulton, men vi skal hele tiden have fokus på det – også når vi sætter nye initiativer i søen.

Hvilke forventninger har I til samarbejdet med Fulton i fremtiden?

– Vi fortsætter selvfølgelig med at give unge i målgruppen et tilbud om at blive matros på skonnerten; det har vist sin værdi. Men vi har også høje forventninger til, at med det nye initiativ Fulton Energi kan endnu flere unge få glæde af det særlige, Fulton kan. Det skal vi selvfølgelig løbende evaluere – og tilpasse i takt med, at vi bliver klogere på, hvordan det virker.

Hvilken rolle spiller Fulton i Esbjerg som en maritim by?

– Vi har enormt mange arbejdspladser i den blå sektor, og mange har udfordringer med at rekruttere medarbejdere. Der er Fulton én blandt flere vigtige kilder til, at mange får smag for de maritime erhverv, og det er supergodt.

Jeg nød strukturen og samarbejdet

Jacob Debes Østergaard overvandt sin skoletræthed på Fulton, fik selvdisciplin og mod på at gå i gang med en maritim uddannelse.

Efter to år i gymnasiet blev Jacob Debes Østergaard smidt ud på grund af for højt fravær. Han lå hjemme på familiens sofa i fire måneder, indtil hans far kom og sagde: "Vi skal lige ud og cykle en tur!".

– Jeg anede ikke, hvor min far ville hen, men han hev mig med ned i jobcenteret og videre til Uddannelseshuset, hvor jeg fik præsenteret forskellige muligheder. Herunder Fulton, og det ville jeg gerne, da jeg altid har haft lyst til at sejle, fortæller Jacob Debes Østergaard.

I alt otte måneder var han Esbjerg Matros på Fulton og opdagede, at et arbejdsliv kan være sjovt:

– Det føltes nærmest ikke som arbejde, selvom der var masser af pligter ombord. For vi havde det virkelig godt med hinanden imens.

På Fulton var jeg voksen

Hans skoletræthed dampede af under opholdet på Fulton:

– Jeg havde det godt socialt med min klasse, da jeg gik i gymnasiet, men undervisningen sagde mig ikke ret meget. Der var et pres for, at jeg skulle i gymnasiet, men jeg begyndte at blive væk. Men at sejle interesserer mig, så da Fultons skipper fortalte, at jeg kunne læse til ubefaren skibsassistent her i Esbjerg, hvor jeg bor, så søgte jeg ind.

Jacob Debes Østergaard startede på uddannelsen umiddelbart efter opholdet på Fulton og oplever, at det er langt lettere at tage sig sammen til at studere nu.

– På Fulton har jeg lært mere disciplin og struktur. Ombord stod vi op på et bestemt tidspunkt, vi skulle rede køjen, rydde op, vaske op efter os selv, gøre rent. Alt det, der kan være svært at få gjort, hvis man ikke lige gider. Men på Fulton var der ingen kære mor. Ingen gør det for dig, og jeg blev behandlet som en voksen. Det var rigtig godt for mig.

Hårde køjer

Det hårdeste ved opholdet på Fulton var at vænne sig til at sove i køjerne ombord. De var hårde, syntes Jacob Debes Østergaard, som havde ondt i ryggen i starten, men det gik over.

Samtidig var der masser af fysisk hårdt arbejde ombord, eksempelvis at male skibet.

– Jeg kan love dig, at det blev varmt, da jeg og en anden matros stod på en tømmerflåde en rigtig varm sommerdag og skulle male skibet udvendigt med sort maling. Men det var jo ikke verdens undergang, og jeg lærte noget om at være tålmodig, siger han.

Jacob Debes Østergaard lærte også samarbejde i en helt anden grad, end han havde prøvet før, fortæller han:

– Jeg havde før arbejdet på Vestfrost, der laver køleskabe, og i Rema1000, hvor der også var samarbejde. Men ombord skal du jo også trives med dine kollegaer efter arbejde. I mine tidligere job kunne jeg tænke: "Det er godt, jeg skal hjem lige om lidt", hvis en kollega irriterede mig. Det er ikke så nemt på Fulton, hvor vi er sammen i døgndrift og i ugevis, griner han.

Jeg er mere tilgivende

Han oplever, at han er blevet mere forstående over for andre:

– Fulton har gjort mig mere tilgivende. Frem for at tænke "han er en idiot", har jeg fået et mere menneskeligt perspektiv. Nu tænker jeg mere: "Han må have haft en dårlig dag, og dårlige dage har vi jo alle sammen indimellem."

Den større forståelse viser sig også i de private relationer, oplever han:

– Jeg bliver ikke helt så sur på min lillebror mere, hvis han fx tager min cola eller andet. Der skal mere til, før jeg bliver sur, og det har jeg også haft brug for på Fulton sammen med andre matroser, der har haft andre og større udfordringer end mine.

Fultonmottoet "Gode dage er noget, vi giver hinanden" er blevet en naturlig del af hverdagen, siger han:

– Det mærkede jeg på Fulton, og nu prøver jeg også at vise mere hensyn over for andre her på land. Lige som at cykle er det blevet indlært og ikke længere noget, jeg tænker over.

Overvandt frygt

Det mest grænseoverskridende ved tiden på Fulton var, at besætningen til slut gerne ville have Jacob Debes Østergaard til at vove sig helt ud foran på skibet. På bovsprydet, hvor der ikke er dæk men hav under fødderne.

– Puha, det var slemt. Jeg har det skidt uden fast grund under fødderne, så fy for ...

Han blev af besætningen opfordret til at prøve det – for ikke at fortryde det sidenhen.

– Jeg kravlede derud og er i dag glad for, at jeg overvandt min frygt og gjorde det. Men det sker ikke igen, medmindre jeg får løn for det, siger han med et smil.

– Jeg kom heller ikke op i masten, for det er jeg decideret hunderød for. Fulton tager hånd om det, når man er bange. Der er ingen, som griner ad én, men der bliver skubbet lidt til grænserne, og det er godt.

A man with a beard and short hair, wearing a dark jacket, is pulling a thick rope on the deck of a ship. He has a determined expression. In the background, other people are visible on the ship's deck, and the sea is visible. The ship's structure, including ropes and masts, is prominent.

Jacob Debes Østergaard

- 20 år
- Matros på Fulton i otte måneder (2024-2025).
- Læser til ubefaren skibsassistent på MARTEC i Esbjerg – en 20 ugers maritim grunduddannelse.

”

På Fulton har jeg lært mere disciplin og struktur. Der er ingen, der gør tingene for dig. Jeg blev behandlet som en voksen. Det var rigtig godt for mig.

Et første skridt mod en maritim karriere

Et forløb på Fulton kan både inspirere unge til at gøre søfart til en levevej og forberede dem godt til uddannelse og job. Det vurderer både rekrutteringschefen hos rederiet Esvagt og lederen af den nystiftede lokale uddannelse på området.

Om Esvagt

Et dansk rederi, der driver en flåde på over 40 specialskibe med ca. 1.300 ansatte.

Leverer sikkerheds- og supportløsninger til offshore-energiesektoren, herunder redningstjenester, beredskab og service til olie/gas samt drift og vedligehold af havvindparker.

Grundlagt i 1981 med hovedkvarter i Esbjerg.

– Struktur på hverdagen og mere selvtillid.

Tina Halkjær Nielsen er ikke i tvivl om, hvad unge får ud af at være med på et af Fultons tilbud.

Hun har i mere end et årti arbejdet med rekruttering og uddannelse hos Esvagt, en af Esbjergs store maritime arbejdspladser. Derfor har hun et godt øje til Fulton og det arbejde, skipper og hans besætning gør med de unge, der ofte kommer fra et ustabil liv:

– På Fulton oplever de en stabil hverdag, hvor der faktisk er nogen, der tror på dem. Hvor de ikke bliver pakket ind i vat og ”det er også lidt synd for dig”. De får rigtige opgaver, der er vigtige på et skib, fx at skulle oliere masten. De kan se, at arbejdet giver mening, og at de godt kan finde ud af det, siger hun.

Hun inviterer altid et nyt hold Esbjerg Matroser på besøg i rederiet til en kop kakao og uformel snak – uden powerpoints – om, hvordan det er at arbejde et sted som Esvagt.

– Det kan godt virke lidt overvældende at komme til sådan et fancy sted, og nogle af de unge skutter sig først lidt i hoodien. Men der er også mange, der er fulde af spørgsmål om alt muligt om livet til søs. Og når vi kan, tager vi dem selvfølgelig også med ombord på et af vores skibe, siger Tina Halkjær Nielsen.

Vi har job til næsten alle

Hun lægger ikke skjul på, at målet er at give flere af de unge mulighed for at tage på søfartsskole – og dermed det første skridt mod en blå karriere. Og når de unge allerede efter 20 uger på skolebænken er klar til at optjene et års sejltid, byder Esvagt sig gerne til – typisk med en toårig aftale, da der arbejdes i skift med fire uger på havet og fire ugers fri.

– Mange af de unge sætter pris på den måde at arbejde på, hvor man kommer ud og er en del af en besætning i fire uger. Man har sin plads, sine opgaver, sit kammer og er på den måde en del af en lille familie. Den overskuelighed og stabilitet kan mange af dem godt lide, siger Tina Halkjær Nielsen.

”

Mange af de unge sætter pris på den måde at arbejde på, hvor man kommer ud og er en del af en besætning i fire uger. Man har sin plads, sine opgaver, sit kammer og er på den måde en del af en lille familie.

Tina Halkjær Nielsen, Esvagt

Og når en ung så er færdig med sin uddannelse som ubefaren skibsassistent, er der ifølge rekrutteringschefen som regel arbejde at få hos Esvagt, der altid er på udkig efter dygtige medarbejdere – og gerne flere med lokal baggrund.

– Jeg har ikke tal på, hvor mange Esbjerg Matroser der er eller har været hos os. Men jeg vil næsten sige, at når de først et kommet igennem en maritim uddannelse, så har vi næsten kunne give dem alle sammen job.

Hun understreger, at ingen bliver ansat uden at leve op til alle krav til kompetencer og den robusthed, der er nødvendig, når man er længe til søs:

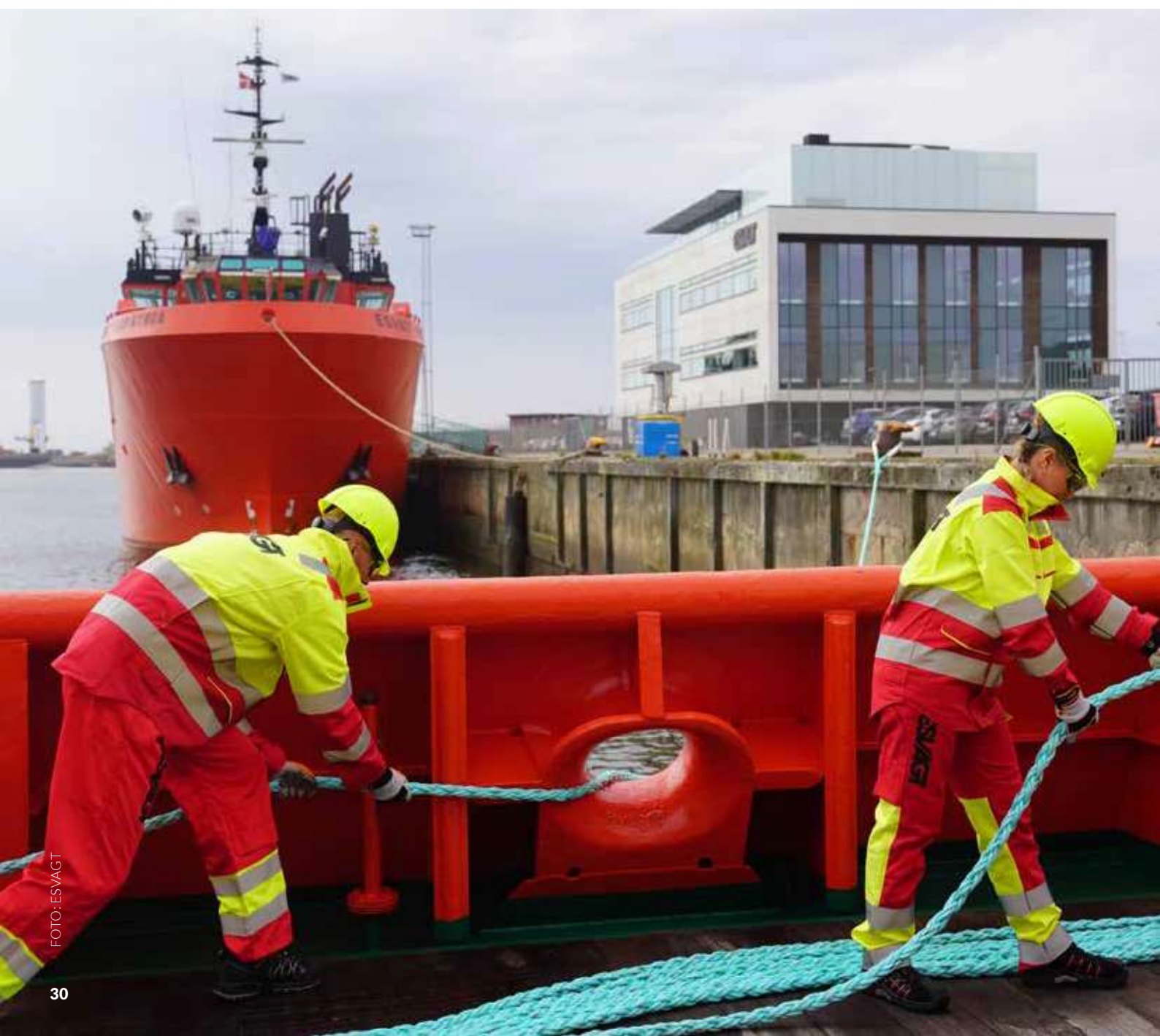
– Man skal også være egnet til at være på Nordsøen i fire uger, hvor man ikke kan komme i land. Man skal fx ikke lide af angst eller andet, der kan komme mere op til overfladen, når man er derude. Vi strækker os langt, men når vi tager medarbejdere ind, skal det altid være sikkerhedsmæssigt forsvarligt, siger Tina Halkjær Nielsen og tilføjer, at nultolerance over for alkohol og stoffer er en selvfølge.

”

På Fulton oplever de en stabil hverdag, hvor der faktisk er nogen, der tror på dem. Hvor de ikke bliver pakket ind i vat og ”det er også lidt synd for dig”.

Tina Halkjær Nielsen, Esvagt

Ubefaren skibsassistent

Uddannelsen Ubefaren skibsassistent er en grundlæggende maritim adgangsgivende grunduddannelse. Adgangskrav til uddannelsen er 9. klasses afgangseksamen (med mindst 2 i dansk og matematik).

Uddannelsen består af et 20 ugers skoleforløb, der dækker emner som: søsikkerhed og brandbekæmpelse, førstehjælp og sundhed til søs, betjening af navigations- og kommunikationsudstyr, grundlæggende skibsteknik og motorlære samt arbejds- og sikkerhedsprocedurer ombord.

Efter at have bestået det indledende forløb, skal eleven optjene et års effektivt sejltid som ubefaren skibsassistent. Derefter er det fx muligt at læse videre til befaren skibsassistent eller påbegynde en uddannelse til fx skibsfører, kyst- eller sætteskipper.

Som befaren skibsassistent er det desuden muligt at fortsætte på uddannelsen til maritim teknolog (tidligere kendt som skibsmaskinist).

Ny lokal uddannelse

Netop på grund af det store behov for arbejdskraft i den maritime sektor har Esvagt og Tina Halkjær Nielsen været meget aktive i bestræbelsen på at gøre det muligt at tage grunduddannelsen til ubefaren skibsassistent lokalt i Esbjerg – i stedet for at skulle til Svendborg eller Frederikshavn.

Og det er nu lykkedes. I juli 2025 startede det første hold med otte elever på MARTEC i Esbjerg. Og det giver rigtig god mening, siger Christina Hald-Andersen, der er uddannelsesleder på uddannelsen, og som i sin tid selv begyndte som ubefaren skibsassistent, inden hun læste til skibsfører og senere sejlede som styrmand.

– Dels er Esbjerg en søfartsby med mange maritime virksomheder, der mangler de ubefarne skibsassistenter. Dels er der mange unge, der står uden uddannelse. Så det giver virkelig mening, at vi nu kan tilbyde en maritim grunduddannelse lokalt. Det bør kunne få nogle flere ind i erhvervet end ellers, siger hun.

En stærk ballast

På det første hold er der flere tidligere Esbjerg Matroser, og de kommer ifølge Christina Hald-Andersen med en stærk ballast. Hun vurderer, at et forløb hos Fulton kan være en god forberedelse til uddannelsen – ikke mindst for unge, der har haft det svært og måske ellers ville mangle de nødvendige personlige forudsætninger for at gennemføre:

– Det er selvfølgelig ingen skade til, at de også har lært nogle grundlæggende maritime færdigheder. Men i mine øjne er det mindst lige så vigtigt, at de er blevet motiverede og vant til at være en del af et fællesskab, siger hun.

Hun har haft hele det første hold med ud at sejle med Fulton og håber på, at det kan give en dobbelt gevinst. Dels at eleverne får noget hands-on-erfaring med livet til søs. Dels at mulighederne i uddannelsen bliver mere synlige for de nuværende Esbjerg Matroser hos Fulton.

Hun regner med, at alle 15 pladser på uddannelsen bliver besat på kommende hold, efterhånden som både de unge og dem, der vejleder dem, får større kendskab til den nye mulighed for at starte en maritim karriere uden nødvendigvis at flytte hjemmefra og bo på et skolehjem.

”

I mine øjne er det mindst lige så vigtigt, at de er blevet motiverede og er vant til at være en del af et fællesskab.

Christina Hald Andersen, MARTEC

Fire Esbjerg Matrosers gode råd

”

Sørg for, at skolerne tager os, der ikke lige passer ind i skolesystemet, seriøst, så vi også får en uddannelse. Det er jo vores fremtid, det gælder.

Hvis vi ødelægger det for de andre i klassen, så opgiv os ikke, men giv os en mulighed som fx Esbjerg Matros.

Det er et virkelig godt tilbud til unge, der er skoletrætte og mangler den selvtillid og struktur, det kræver at tage en uddannelse.

Elias Folke Guanio

”

Giv os mulighed for at vise, hvad vi kan, frem for hvad vi ikke kan. Vi vil alle sammen gerne, men behøver nogle rammer om det.

Giv de unge tid til ikke at have travlt. Det virker imod hensigten at føle sig under stort pres for hurtigt at blive til noget bestemt.

Mia Jessen

”

Sørg for aktiviteter til unge efter skoletid, så de kommer ud og laver noget sammen med andre. Det er også vigtigt med tilbud i perioden mellem skole og arbejde. Alle skal i gang med noget.

Gør mere reklame for, at man kan blive Esbjerg Matros. Jeg ville ønske, jeg havde vidst det tidligere. Så havde jeg måske kunnet gennemføre gymnasiet.

Jacob Debes Østergaard

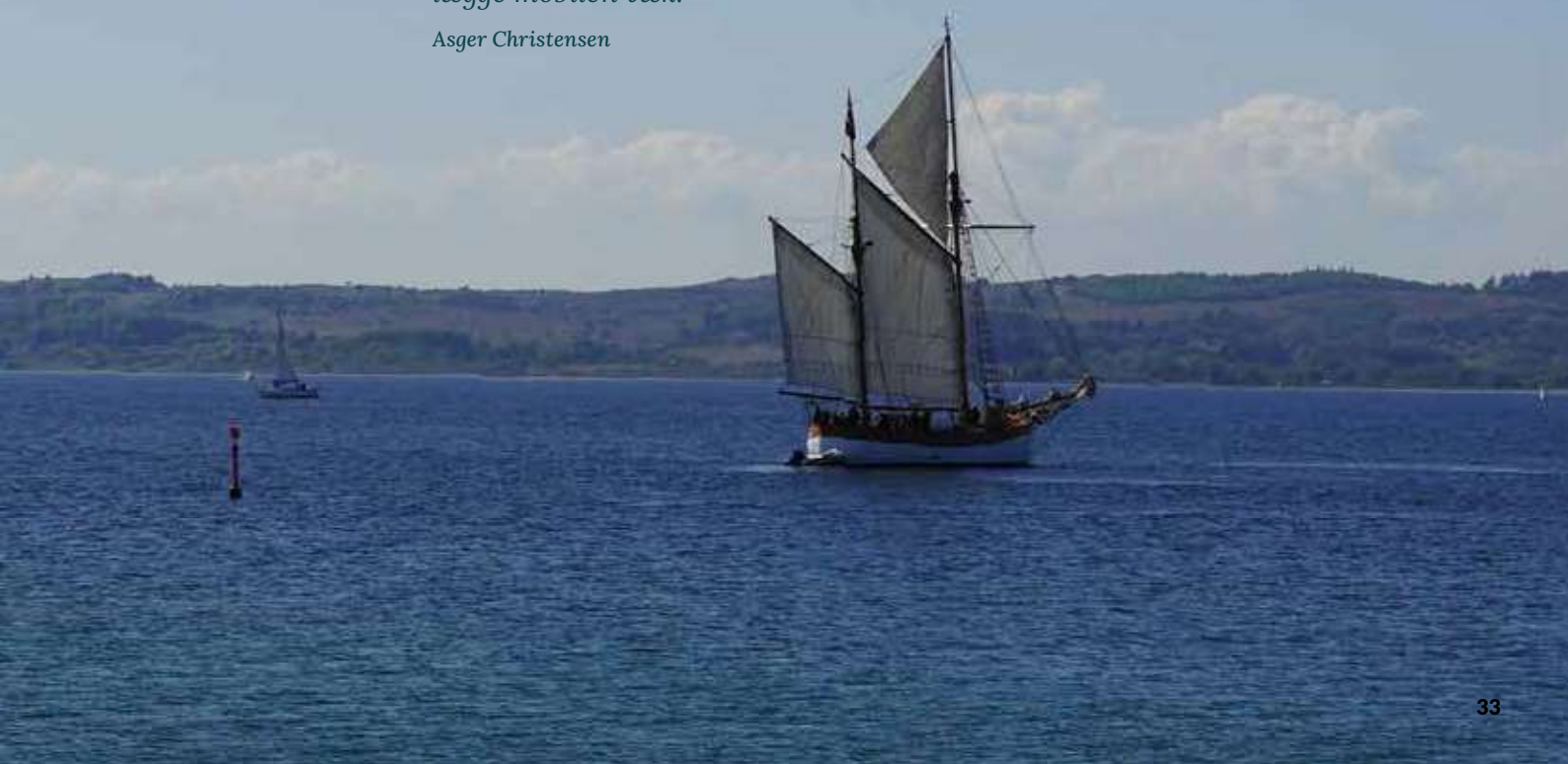
”

Se hver enkelt ung i deres behov.

Hav ikke supertravlt med at afklare job og uddannelse, men lær dem at have det godt med sig selv og indgå i et fællesskab – gerne ombord på et skib.

Det er utroligt sundt for unge at komme ud at sejle, samarbejde, møde andre i øjenhøjde – og lægge mobilen væk.

Asger Christensen

Lauritzen Fonden: For os er Fulton en dobbelt gevinst

Gennem ti år har Lauritzen Fonden støttet Fultons arbejde med tæt på 9 millioner kr. og derved været med til at hjælpe mange unge på ret kurs. Men alt det, samarbejdet har lært os, er næsten lige så værdifuldt, siger fondens direktør.

Der er på mange måder langt fra havnen i Esbjerg til Lauritzen Fondens hovedkvarter i Hellerup. Men ifølge direktør Kathrine Geisler Madsen er fondens mangeårige samarbejde med de socialpædagogiske søfolk omkring skonnerten Fulton et nærmest perfekt match.

For dels er fondens formue grundlagt på søfart, og hele det erhvervseventyr begyndte netop i Esbjerg for over 140 år siden. Dels har filantropisk arbejde lige så længe været en del af det sociale engagement i Lauritzenslægten, der i perioder også har drevet skoleskib og søfartsskole.

– Fulton rammer lige ind i vores kerne-DNA. I fondens fundats står ordene ”dygtiggørelse og karaktertræning af ungdommen”, og vi arbejder på mange forskellige måder for at støtte unges vej ind i uddannelse. Via samarbejdet med Fulton kan vi se, at vi tilmed kan

bidrage til, at flere unge vælger en af de blå erhvervsuddannelser. Det giver bare så god mening for os, siger Kathrine Geisler Madsen. Hun glæder sig først og fremmest over, at det er lykkedes at få så mange unge, der ellers var kørt fast i skolen eller livet, godt videre i uddannelse eller job. Det viser blandt andet jobcenterets opgørelser, og hun har også selv mødt mange af de unge i udsatte positioner, som Fulton har gjort en vigtig forskel for.

– Det kan være en målgruppe, som er udfordret af mange ting, så de resultater kan man kun være stolt af. Men som en ekstra gevinst af samarbejdet med Fulton har vi opnået værdifuld viden om, hvilke ingredienser der skal være til stede, hvis en indsats skal have så god effekt. De erkendelser kan vi også bruge, når vi kigger efter andre indsatser, som vi gerne vil investere i, siger hun.

De vigtige ingredienser

Efter over ti år på feltet har Kathrine Geisler Madsen et godt kendskab til landskabet af sociale tilbud til unge i udsatte positioner. Hun understreger, at der ikke findes én type af tilbud, som passer til alle de 45.000 unge, som ikke har fundet fodfæste i uddannelse eller job. Men hun oplever hos Fulton en række kvaliteter, som hun også har set praktiseret i andre gode tilbud og derfor gerne vil anbefale som inspiration til alle, der arbejder med denne målgruppe.

– For mig står det med flammeskrift øverst på listen, at sådan et tilbud skal være drevet af mennesker med et stort hjerte, pædagogisk begavelse og en stærk faglighed på deres felt. Det skal være folk, der virkelig er engageret i at flytte unge mennesker, siger hun og peger straks derefter på vigtigheden af at have forventninger til de unge:

– Det handler om at se en værdi i de unge mennesker og vise dem, at de er vigtige. Eksempelvis ved at give dem rigtige, meningsfulde opgaver – uanset om det så er at skrælle kartofler eller holde nattevagt. De skal ikke sættes til at feje i et hjørne, der ikke skal fejes i. Det er en banal erkendelse, men det betyder faktisk meget at være noget for nogen – at være vigtig.

Og det hænger for Kathrine Geisler Madsen tæt sammen med den tredje ingrediens: at de unge bliver en del af et tydeligt arbejdsfællesskab, som også giver dem en klar identitet.

– Det kan give en stolthed, som også bliver forstærket af fx at bære en trøje med Fultonmærket på. Det betyder, at nogle unge rækker ryggen på en anden måde og kan gå ind i en identitet, hvor de ikke er deres diagnose eller deres tykke sagsmappe, siger hun.

Sådan har Lauritzen Fonden støttet Fulton

Siden 2016 har Lauritzen Fonden støttet Fulton med 8,8 millioner kr. Støtten har blandt andet muliggjort:

- Opstart af Esbjerg Matrosordningen
- Tre-fire uger med sociale togter om året
- Følgeforskning om matrosordningen
- En midlertidig ordning med EGU-elever
- Udvikling og implementering af ny hjemmeside og visuel identitet
- Ansættelse af en administrativ medarbejder
- Etablering og drift af Esbjerg Matros Klub for tidligere matroser
- Opstart og evaluering af Fulton Energi
- Løbende organisationsudvikling
- Løbende formidling af erfaringerne med Fulton og Fulton Energi.

Lauritzen Fonden

– er en erhvervsdrivende fond, der yder støtte til almennyttige aktiviteter – særligt rettet mod børn og unge i udsatte positioner.

De vigtige relationer og rammer

Kathrine Geisler Madsen peger desuden på, hvor afgørende det er, at de voksne omkring den unge har sans for at arbejde med menneskelige relationer. Det gælder ifølge hende ikke blot de direkte relationer til de unge, men også fx relationen til de unges forældre, hvis opbakning kan være afgørende for et godt forløb ombord.

I det hele taget er det ifølge hende vigtigt at gå helhedsorienteret til opgaven, når man vil hjælpe den enkelte unge. Det vil sige have blik for alle de små ting, der kan spænde ben for en god udvikling – og omvendt være klar til at give en hestesko, der kan hjælpe den unge over en forhindring.

– Det kan være alt lige fra deres boligsituation, et kæledyr, de ikke kan få passet, mens de er til søs, eller et bestemt fag eller kursus, de mangler. Der skal man som den voksne ikke bare sige, at det ikke er mit bord. Den rette hjælp i den konkrete situation kan være nok så lille, men gøre hele forskellen, så den unge klarer skærene, siger hun.

Endelig fremhæver Kathrine Geisler Madsen betydningen af rammerne om tilbuddet – vel vidende, at ikke alle har mulighed for at lade indsatsen foregå ombord på en gammel skonnert, hvor de unge bor tæt sammen i flere uger ad gangen:

– Men bare det at være i frisk luft og ude i naturen har nogle positive effekter. Det giver en anden ro, og man skal heller ikke undervurdere betydningen af en sundere døgnrytme og en ordentlig kost.

Et tillidsfuldt partnerskab

Kathrine Geisler Madsen opfordrer kommunerne til at kigge efter den slags kvaliteter i de tilbud, de vælger at bruge i arbejdet med unge i udsatte positioner. Og når den rette partner så er fundet, lyder hendes råd, at man som kommune skal turde at læne sig ind i partnerskabet – det vil sige ikke styre det alt for bureaukratisk nidkært.

– Kommune og NGO har typisk hver deres kultur og rammer, så et godt samarbejde kræver, at begge parter er klar over, at der bliver brug for noget oversættelse. Men når parterne deler værdier og tør være åbne om deres muligheder og begrænsninger, er grunden lagt for et tillidsfuldt samarbejde som det, vi har oplevet mellem Fulton og Esbjerg Kommune, siger hun.

Viden og vedholdenhed

Som fond har man ifølge hende også et særligt ansvar for, hvordan man arbejder i feltet mellem fx kommuner og NGO'er. De to vigtigste dyder er viden og vedholdenhed.

Viden handler om, at man som fond sikrer sig dyb indsigt i såvel NGO'en som den kommunale virkelighed. Eksempelvis har Lauritzen Fonden valgt at fokusere sin indsats på nogle få kommuner, som de til gengæld får opbygget tæt kendskab og gode relationer til. Fulton er således kun ét af mange initiativer, som fonden støtter og følger i Esbjerg.

– Vedholdenhed indebærer, at man fastholder både sit eget og kommunens engagement over tid. Når man går ind i et udviklingsprojekt sammen, er det nødt til at være med en vis tålmodighed. Der er alt for mange midlertidige, kortlivede projekter, og det skaber let uro om indsatsen og tvinger NGO'en til at bruge kræfter på at lede efter den næste sponsor. Her har Esbjerg Kommune vist sig som en både langsigtet og engageret partner, og det er helt sikkert også en del af forklaringen på Fultons gode resultater, slutter Kathrine Geisler Madsen.

Seks inspirerende kvaliteter hos Fulton

– ifølge Lauritzen Fondens direktør, Kathrine Geisler Madsen:

- 1 Et dybfølt engagement i at hjælpe de unge.
- 2 Anerkendelse af den enkelte unges værdi og vigtighed.
- 3 Et praktisk arbejdsfællesskab, der giver identitet.
- 4 En sans for relationer til og omkring den unge.
- 5 Et blik for helheden i den unges situation.
- 6 Sunde rammer: Frisk luft, fast døgnrytme og god kost.

Kurs mod fremtiden

Fultons arbejde med unge på kanten af uddannelse og job

Med en særlig kombination af meningsfulde opgaver og menneskelige relationer er det lykkedes Fulton at hjælpe mange unge i udsatte positioner godt videre på vej mod uddannelse og job.

Forskere har dokumenteret, at indsatsen virker. Samarbejdet med Esbjerg Kommune er tæt, og det maritime erhverv er glad for, at flere unge får føling med livet til søs.

Dette magasin fortæller historien om Fultons metode og resultater – med alle de stemmer, der har del i den. Ikke mindst de unge selv.

Formålet er at inspirere andre, der arbejder med den gruppe af unge, som kæmper med at finde deres rette vej. For de grundlæggende principper, der har gjort Fulton til en succes, kræver det ikke en skønnert at praktisere.

